

Slniečko 5

ROČNÍK 49

JANUÁR 1995

5 Sk

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Obnovené v Mladých letách r. 1969

MILÍ SLNIEČKÁRI,

pán spisovateľ a básnik, ktorého dnes budete skúmať, má čosi spoločné s januárom a Novým rokom. Nie je to však jediný dôvod, prečo dnešná „novoročná“ literárna záhada je práve o ňom. Tento básnik je humorista, akému nenájdete páru. A práve dobrý humor je to, čo by som vám do nového roka zaželala. S veselou myslou budete po celý rok zdravší, lepší a šťastnejší.

Zo správnych odpovedí aj tento mesiac vyžrebujeme desať šťastných výhercov, ktorí dostanú pekné knižky z vydavateľstva Mladé letá. Všetky správne odpovede budú na konci školského roka zaradené do veľkého žrebovania o športový terénny bicykel.

Držíme vám palce!

Zdá sa vám, že spisovateľ na našom obrázku sa akosi ostýchavo usmieva? Nemýlite sa. Je veľmi sebakritický, najmä odvtedy, ako ho jeho dve dcéry Táňa a Kata začali volať „drevený tato“. Nemyslite si však, že bol z toho ne-

šťastný! Keď dcéry boli veľmi plané, jednoducho ich vylátal varechou. Aký by to bol však básnik, keby nemal ľútostivé srdce. Aby jeho dcéry pri vyplácaní neboli smutné, poprosil uja maliara, aby varechy vyzdobil. Každý deň v týždni Táňa a Kata dostávali inou rozprávkovou varechou. V pondelok Aladinovou lampou, v utorok Zhavranelými bratmi, vo štvrtok Zlatovláskou a v nedeľu Budkáčikom a Dubkáčikom. „Bolo pre ne potechou dostať takou varechou.“

Náš básnik však v skutočnosti vôbec nie je drevený. Nedajte sa pomýliť ani keď vám povie, že zakopol o kalamár. To sa len usiluje odpútať pozornosť od svojich najnovších vynálezov. Jedného dňa sa mu zdalo, že ho priveľmi ruší vyzváňanie telefónu. Nuž, zakopal ho do zeme. Vyrástol mu však z neho obrovský „telefónovník“, na ktorom drnčali desiatky telefónov. „To si teda pomohol!“ poviete si. Môžem vám však povedať, že vo svojom repertoári má aj úspešnejšie pokusy. Keď mu jeho dcéry, ktoré celé dni vysedávali pred televízorom, odmietali chodiť na výlety do lesa, odhodlal sa na odvážny čin. Skrížil televízor s jeleňom. Čo z toho vzniklo? Jeleňvízor. Namiesto parohov mal antény, namiesto brucha televízor. Rozbehol

sa do lesa a básnikove dcéry hybaj za ním! A počuli ste už o tom, ako zaváral písmená? Nuž, niekto zavára ovocie a niekto abecedu. Čo keby mu v zime zamrzla? Lepšie sú predsa zavárané básne ako nijaké.

Napriek rozmanitým spochybňujúcim informáciám o jeho šikovnosti môžeme povedať, že si vedel vždy poradiť. Keď dostal byt a zistil, že mu v ňom chýba kopa potrebných vecí, vôbec ho to nevyviedlo z miery. Zariadil si ho svojím menom. Tie písmenká vám neprezradím. Môžem vám však povedať, čo sa v byte objavilo: stolík, zrkadlo, skriňa, kreslo, lampa, posteľ a ešte veľa ďalších vecí. Náš básnik by vám dokonca vedel poradiť, kde rýchlo a spoľahlivo

opravia pokazenú hlavu. Všetko má však svoj háčik. Ak rozbijete okno, nikdy, prosím, neklamte, že ho rozbila padajúca hviezda! To by vám potom narástol taký dlhý nos, že by sa ťahal až po Island. A obávam sa, že v takom prípade by vám už nepomohol ani náš vynachádzavý básnický poradca.

Preto sa pokúste na korešpondenčný lístok „pravdivo“ napísať meno pána spisovateľa. Spolu s vašou adresou ho čakáme do 25. 1. na známej adrese: Slniečko, Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

Na vaše správne odpovede sa teší
 LUBICA KEPŠTOVÁ

Rozprávka o Klúčikovom kráľovstve

Keď bolo, tam bolo, za siedmimi horami a za siedmimi dolinami bolo jedno kráľovstvo a v tom kráľovstve mali všetko na klúčik.

A pretože v tom kráľovstve mali všetko na klúčik, nazývalo sa jednoducho Klúčikové.

Každé ráno v tom kráľovstve natiahli srnce, hrnce, báby, háby, mačky, hračky, kvety, deti, dokonca aj hrad a pod hradom sad.

Roky plynuli a možno by ste o tom kráľovstve nikdy neboli počuli, keby v ňom odrazu nezavládol veľký smútok.

Na hrade plače princezná.
Neviete, čo ju súži?
Tak vám to poviem. Vädne jej
najmilšia z bielych ruží.

Prečo jej ruža odkvitá?
Stratila od nej kľúčik.
Nemôže teraz natiahnuť
kľúčikom biely púčik.

Odkvitá smutná princezná.
Odkvitá biela ruža.
Princovia zblízka, zďaleka
zachrániť obe túžia.

Najmä keď sa dozvedeli, že princezná z Kľúčikového kráľovstva sa vydá za toho, kto jej vzkriesi odkvitajúcu ružu.

A tak sa jedného dňa zjavil na hrade princ z Medenej krajiny s veľkým medeným kľúčom. Skúša natiahnuť ružu, skúša, ale natiahnuť ju nemôže.

O šťastie sa teda pokúsil princ zo Striebornej krajiny s ligotavým strieborným kľúčom. Skúša natiahnuť ružu, skúša, ale natiahnuť ju nemôže.

A tak sa nakoniec zjavil princ zo Zlatej krajiny s nádherným zlatým kľúčom. Skúša natiahnuť ružu, skúša, ale natiahnuť ju nemôže.

A veru by tá biedna ruža načisto uhynula, keby pod hradom nežil švárny záhradník Jano.

Totíž ten mladý záhradník má srdce veľmi prajné. Navyše ľúbi princeznú neprestajne. A tajne.

Ozaj len preto ukradol princeznej malý kľúčik. Poľahky teraz natiahal kľúčikom každý púčik.

Vykvitla ruža do krásy,
aká sa ťažko vída.
Čo spraví šťastná princezná?
Zajtra sa zaňho vydá.

Kde bolo, tam bolo, za siedmimi horami a za siedmimi dolinami bolo jedno kráľovstvo a v tom kráľovstve mali všetko na kľúčik.

Srnce, hrnce,
báby, háby
a dokonca aj svadobnú tortu.

A kto tomu neverí, nech sa ta beží pozrieť.
Ale pozor, aby ho nenatiahli!

Rozprávka o vyzváňajúcom tatovi

Bol raz jeden tato,
nie však tato zlato,

ale zato veľmi planý,
voči svojej malej Táni,

voči Táni, voči Kate,
ktoré zasa boli zlaté.

A prečo bol planý tento tato? Nuž preto, lebo všetky prosby jeho dcér mu išli jedným uchom dnu a druhým von.

„Nie, nie, teraz nemám čas!
nie, nie, možno druhý raz!“

Takto stále krútil planou hlavou, až si jeho dcéry jedného dňa povedali:

Počkaj, počkaj, tato,
veď ty budeš zlato.

A zašli k jednej starej veži, kde visel veľký zvon. Boli to šikovné dievčatá, a tak šup-hop, veľký zvon odviazali a zanesli ho domov. Ale tato zase iba krútil hlavou:

„Nie, nie, teraz nemám čas!
Nie, nie, možno druhý raz!“

A ako tak krútil hlavou, ani nezbadal, že mu povraz od zvona vliezol jedným uchom dnu a druhým von.

„Nie, nie, teraz nemám čas!
Nie, nie, možno druhý raz!“

Takto hlavou krútil tato,
krútil, krútil, ale nato

rozľahlo sa bim-bam-bom.
Chudák tato zbledol. Vtom

beží z domu, a kam beží,
zvoní ako tristo veží.

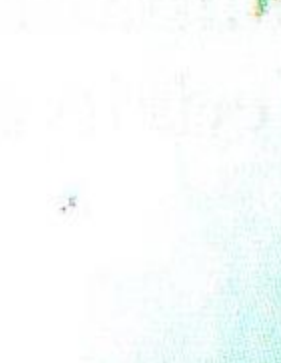
Zvoní v meste, zvoní v sade,
zvoní v škole, zvoní všade.

A pretože ustavične hlavou vyzváňa, ustavične je poludnie a jeho dcéry sa môžu hrať, dokedy sa im zachce.

A tak teraz jeho dcéry
nešpúlia už zlostne pery:

„Tato, tato, prvý rok
máme z teba úžitok!“

Nuž a rozprávka je koniec.
Odzvonil ho tato – zvonec.

Jedni vravia, že Malacky sa volajú podľa prasiatka (po maďarsky „malac“), druhí zas že podľa Maliny, maličkého potoka, tretí že podľa mláčok, mlák... Nebohý malacký archivár Rozum prihral našim jazykovedcom ďalší výklad: Malacky čiže Mlácky, kde sa mlátilo... Do tohto výkladu dobre zapadne malacký Macek s jeho cepami na mlátenie šošovičky.

V Malackách mlátili jačmeň a pšeničku, šošovičku, hrášok, fazuľku... Keď bolo obilie požaté, šikovní ženci si spravili mlat a už to mlatili. Mlácky boli obilnicou Veľkej Moravy. Bez nich by si veru bol tenko hvízdal knieža Braslav na Bratislavskom hrade. Nebyť Mláckok, boli by jeho zbožné jamy prázdne a zbožie-obilie len zbožným želaním. Namiesto staroslávnej kaše by bol mal iba „ničdobruška s popelem“. Lenže také obzerance sú pre vojakov nanič potravina. To naše záhorácke zrno, hrach a šošovica mali veľkú zásluhu na tom, že hrdú ríšu našich predkov Nemec nezhltoľ ako jahodu. Keď k tomu prihodíme zviazanice cibule zo Zohora a prikotúľame bachraté sudy kyslej kapusty zo Stupavy, hneď vidíme, kde naši predkovia brali silu a odvahu.

Jedného dňa knieža Braslav poslal do Mláckok poslov, aby posútili mlatcov s mlátením, že potrebujú proti Nemcom postaviť silné vojsko a to vojsko pýta jesť. Lakomí záhorácki kmeti sa však ošivali, nechceli nič dať.

„Keby sme mjeli tolko múky, kolko nemáme putru (masla), napékli by sme buchty pro ceuť svjet! Chachá!“

Ešte dobre, že sa našiel spravodlivý Macek! Poslom vysvetlil, že šošovica sa síce urodilo neúrekom, lenže všetky baby na Záhorí chcú byť pekné, nechcú ostať na ocot. A to je predsa známa vec, že od šošovičky sú pekné dievčičky. Nuž sa z Mláckok neodkotúľalo ani zrnko.

I pohrozil vladyka Braslav Záhorákom, že keď hneď neodvezú na hrad za tri vozy šošovice, ľúty Nemec sa na nich vrhne ako sup. Všetko zožerie, baby poberie. Nuž krása-nekrása zo všetkých osád – z Kiripolca, Jakubova, Lábu, Dympurka, Gajár – začali do Mláckok-Malaciek zväžať šošovicu. Všetci súci chlapi nastúpili na mlatbu. A tak silno mlátili, akoby samého Nemčúra mlátili...

Medzitým Nemčúriská snorili po krají, zňu-

ŠTEFAN MORAVČÍK

I š e u

chávali. Strčili nos aj do Mackovej chalupy. Ej to veru nemali robiť, lebo rozzúrený Macek strhol zo steny cepy a po nich! Mlátil ich ako žito, ešte aj cez Moravu sa cepami načahoval, že dákeho Nemčúra zachľoští.

Na druhý deň šiel do Malaciek mlátiť šošovicu akoby nič. Húťal, kde sa mu tie cepy lepšie zídu – na mlatovni či doma? A tak sa to stalo. Zabudol na ne...

Iste tú pesničku poznáte. To je tá notečka, čo sa dá vytiahnuť až na krížiček malackého kostola, ba ešte vyššie Uteká Macek domov, kričí:

„Žena moja, stará moja, kde si dala cepy?“

„V komori sú na hambálku, ber si ich, ty slepý!“

Skočil Macek do komory, vzal cepy a hybaj do Malaciek. A tam mlátil odušu, akoby chcel všetky čertoviny zo sveta vytĺcť.

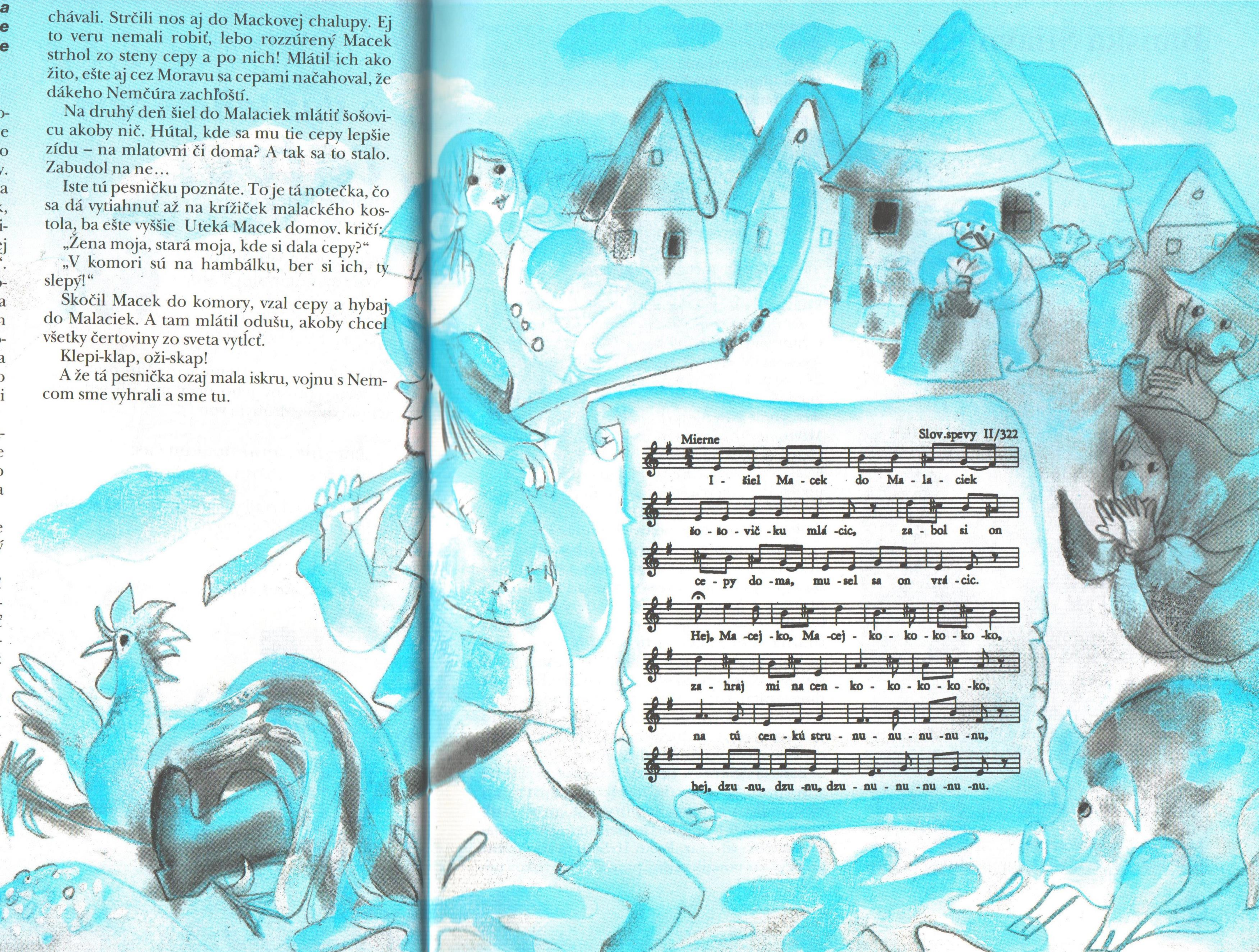
Klepi-klap, oži-skap!

A že tá pesnička ozaj mala iskru, vojnu s Nemcom sme vyhrali a sme tu.

Ilustroval JÁN LENGYEL

Noty zapísala Lýdia Mikušová

Macek do Malaciek...

Mierne Slov.spevy II/322

I - šiel Ma - cek do Ma - la - ciek
 ko - ko - vič - ku mlá - cic, za - bol si on
 ce - py do - ma, mu - sel sa on vrá - cic.
 Hej, Ma - cej - ko, Ma - cej - ko - ko - ko - ko - ko,
 za - hrať mi na cen - ko - ko - ko - ko - ko,
 na tú cen - kú stru - nu - nu - nu - nu - nu,
 hej, dzu - nu, dzu - nu, dzu - nu - nu - nu - nu - nu.

Banská Štiavnica – strieborná perla Hontu

VLADIMÍR FERKO

S pomínate si, chlapani a dievčatá, na náš posledný výlet po Honte? Pamätáte si ešte, že sme si pripomenuli pradávny čas, keď na Pohroní dymili a buráčali sopky a modelovali

▲ Slávná klopačka z r. 1681

Štiavnické vrchy, naše najvyššie sopečné pohorie? Vtedy ešte na zemi nebolo jediného človečka a predsa aj tie vulkány dýchajúce oheň a jedovaté pary chystali preňho miesto. Uprostred vrchov vytvorili malebnú kotlinu budúceho mesta. Z juhu ju ohraničili legendárnym Sitnom, zo západu vrchom Paradajsom a z východu chrbtom Skalky. A kým dažde po tisícročia osviežovali krajinu, horúce vody

v podzemí do puklín ukladali vzácne rudy medené, strieborné, olovené i zlaté.

Nečudo, že dávni ľudia čoskoro objavili vľúdnú krajinu s hojnosťou zveriny a dreva v lesoch a s bohatstvom v podzemí. Zvesti o nich máme z mladšej kamennej doby. A o dolovaní kovov vrátane zlata sa zachovali písomné zmienky z roku 1075 a 1156. Pravdaže, kovy sa dolovali aj predtým – ale ako sa o tom mohla zachovať zmienka, keď pradávni ľudia ešte nevedeli písať?

Na bohatstve podzemia a na zručnosti a odvahe ľudí vyrástlo jedinečné mesto klenot – Banská Štiavnica. Perla Hontu. Najslávnejšie banské mesto Slovenska s množstvom historických a umeleckých pamiatok.

Za dlhé stáročia mesto zažilo časy rozkvetu i časy skúšok. V trinástom storočí Štiavnicu spustošili Tatári-Mongoli. Ťažko ju postihli vojny a nepokoje. V roku 1442 ju vypálili vojská jágerského biskupa Šimona Rozgoňa. O rok neskôr zemetrasenie poškodilo jej banské diela. Mesto neraz sužoval mor. Ale Banská Štiavnica vždy znova zacelila svoje rany a znova rozkvitla. Na zlato a striebre rozkladala svoje krivolaké uličky, dvíhala paláce i opevnenia pred hroziacim nebezpečenstvom. Dlho ním boli Turci. Z obavy pred nimi v polovici šestnásteho storočia Štiavničania prestavali farský kostol na protitureckú pevnosť (dnešný Starý zámok). Neskôr do pevnostného systému pribudla nová pevnosť – Nový zámok, často nazývaný aj Panenský zámok. Táto niekdajšia protiturecká strážna veža zvaná vartovka stojí, týči sa na vrchole Tanádu. Takéto vartovky hlásnej služby stavali po celom južnom Slovensku. Ktože už dnes zráta, koľko striebra mesto minulo na svoju obranu, ale osvedčila sa. Hoci Turci pustošili okolie a včítňali aj v neďalekom Pukanci, do Štiavnice sa nikdy nedostali.

Banská Štiavnica dostala mestské privilégia v roku 1245. Bola križovatkou významných ciest, sídlom banskej komory a „hlavou“ siedmich banských miest. Do dejín svetového baníctva vošla viac ráz. Roku 1627 tu pri dolovaní po prvý raz použili pušný prach. O sto rokov ne-

▲ Banská Štiavnica

skôr tu vznikla prvá banská vysoká škola na svete. Ďalšie prvenstvo dosiahlo mesto v prvej polovici osemnásteho storočia, keď nebezpečné banské vody začali odčerpávať vlastnými strojmi. Ich tvorcom bol štiavnický rodák Jozef Karol Hell (1713–1789).

Banská Štiavnica bola dlhý čas najväčším výrobcom striebra na Slovensku i v celom Uhorsku. Už koncom trinásteho storočia ťažila okolo päťtisíc kilogramov striebra ročne a v nasledujúcich sto rokoch ťažba stúpila o ďalšiu tonu. V druhej polovici šestnásteho storočia Slovensko produkovalo 10 000 kg striebra, v osemnástom dokonca 14 000 kg ročne. Neskôr ťažba klesla, v rokoch 1940–1970 dosahovala 6–7 ton ročne. Najväčší podiel na nej po celý čas mala

▲ Námestie sv. Trojice s morovým stĺpom ▶

Banská Štiavnica, kde sa striebro ťaží dodnes.

V rokoch 1740–1760 uhorský štát získal vyše 42 miliónov zlatých zo Štiavnice, mestu zostávalo ročne 27 tisíc zlatých. K sláve Hontu, pravdaže, prispievali aj ďalšie mestá, známe Pukanec a Banská Belá.

Zo štiavnického striebra razili peniaze už prví uhorskí králi Štefan I. a Belo I. Aj neskôr väčšia časť strieborného a zlatého bohatstva Štiavnice odteká preč, do Pešti, do Viedne, málo úžitku z neho zostalo na Slovensku.

Keď sa zlaté a strieborné pramene zmenili na pramienky, nastal úpadok baníctva a s ním aj úpadok mesta. Mnoho obyvateľov sa vysťahovalo. Dnes Banská Štiavnica patrí medzi najmenšie mestá na Slovensku. Žije v nej len čosi viac ako sedem tisíc ľudí. Starú banícku minulosť pripomína Slovenské banské múzeum a Štátny ústredný banícky archív.

Mesto schudobnelo, sláva mu však zostala. Je stavebným a umeleckým skvostom. Každý rok sem prichádza skoro pol milióna turistov z celého sveta pozrieť sa na jeho pamiatky.

Historicky cenná je aj budova niekdajšieho lýcea. Študoval v nej básnik Andrej Sládkovič (1820–1872), spisovateľ Ján Kalinčiak (1822–1871), rozprávkár Pavol Dobšinský (1828–1885), Ján Botto (1829–1881) i maďarský básnik Sándor Petöfi (1823–1849), ktorého mama bola Slovenka. Naši turisti neobídu dom ani hrob Márie Pišlovej, lásky Andreja Sládkoviča, ktorú zvečnil vo svojej básnickej skladbe Marína.

Vyratúvanie všetkých historických pamätihodností aj slávnych rodákov by trvalo dlho... Už pripomeňme len to, že v tomto baníckom meste sa narodil spisovateľ Jozef Horák (1907–1974), žili v ňom dvaja vynikajúci maliari Edmund Gwerk a Jozef Kollár.

Vlani sme sa všetci potešili, keď prišla radostná správa, že tri z našich historických pamiatok skvostov zapísali do svetového zoznamu kultúrneho dedičstva sveta (v rámci UNESCO): rázovitú liptovskú dedinku Vlkolínec, majestátny Spišský hrad a Banskú Štiavnicu. Toto svetové uznanie zaiste prispeje k záchrane a k novému zveľadeniu tohto jedinečného mesta.

Viete, že...

... prvý rozkvet Banskej Štiavnice nastal v trinástom storočí? Z tých čias pochádzajú vzácne stavebné pamiatky – románske baziliky.

... druhý rozkvet „strieborného mesta“ sa datuje do pätnásteho a šestnásteho storočia? Banská Štiavnica stojí na čele hornouhorských banských miest.

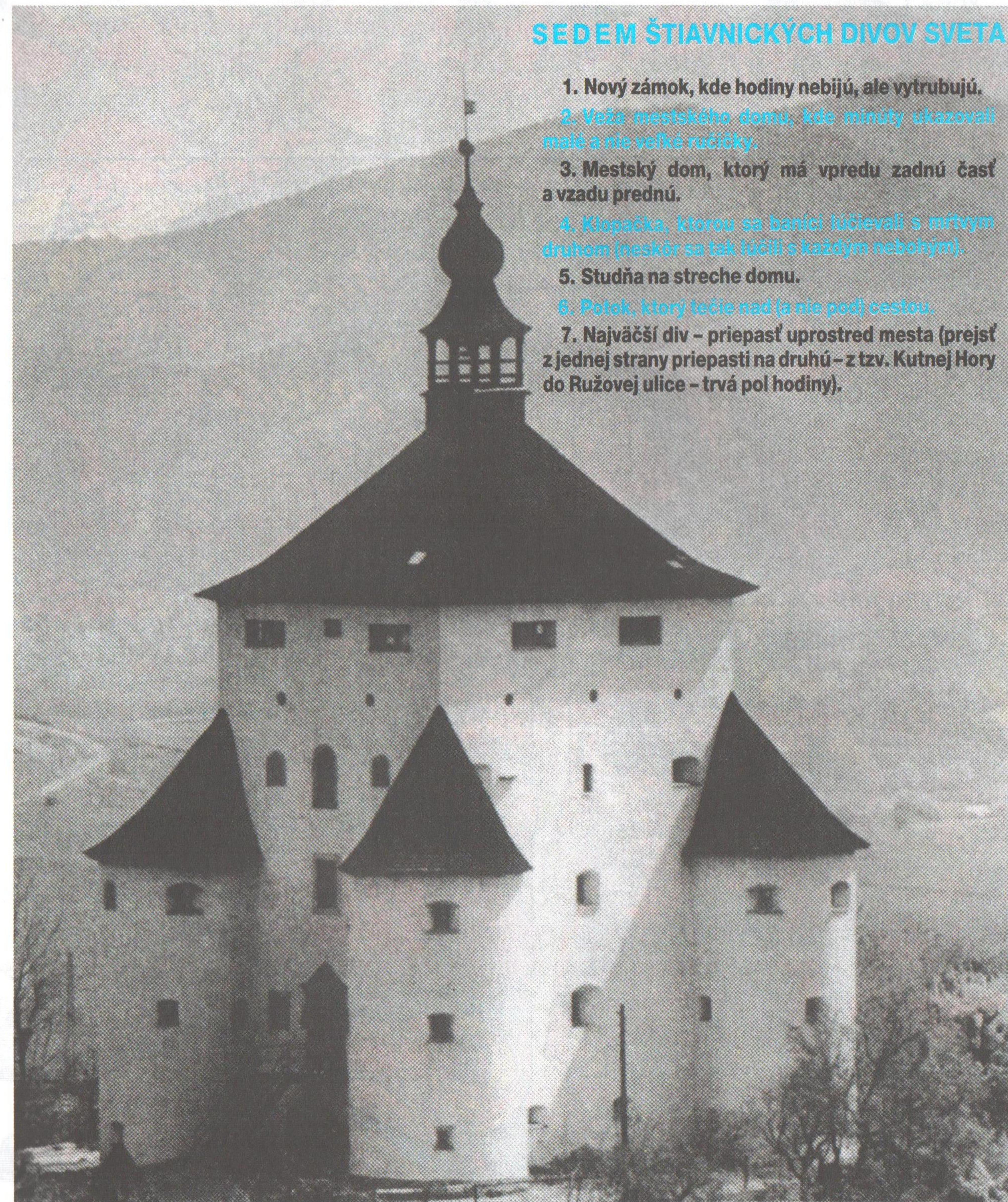
... tretí rozkvet Banská Štiavnica prežíva v osemnástom storočí za vlády Márie Terézie a jej syna Jozefa II.? Vtedy je Štiavnica tretím najväčším mestom Uhorska a súčasne najvyspelejším baníckym centrom na svete.

... v Banskej Štiavnici sa v časoch jej baníckej slávy rok čo rok konal veselý sprievod študentov „akademikov“ s alegorickými postavami nazývaný SALAMANDER? Všetci štiavničania vtedy vyšli do ulíc a prizerali sa rozšanteným študentom.

... v Banskej Štiavnici je banícky skanzen?

... štiavnický rodák Jozef Karol Hell (1713–1789) spolu so svojim otcom Matejom Kornelom Hellom (1653–1743) začali v Banskej Štiavnici budovať dômyselný systém umelých jazier – tajchov, ktorých voda poháňala čerpacie stroje v bani?

... v areáli Lesníckej školy v Banskej Štiavnici je botanická záhrada so vzácnymi drevinami a rastlinami? Rastie tu najväčšia cezmína na Slovensku, jediný libanonský céder a mohutná sekvoja vysadená v roku 1887. V hornej a spodnej záhrade je asi 160 druhov cudzokrajných drevín.

SEDEM ŠTIAVNICKÝCH DIVOV SVETA

1. Nový zámok, kde hodiny nebijú, ale vytrubujú.
2. Veža mestského domu, kde minúty ukazovali malé a nie veľké ručičky.
3. Mestský dom, ktorý má vpredu zadnú časť a vzadu prednú.
4. Klopačka, ktorou sa baníci ľúčievali s mŕtvym druhom (neskôr sa tak ľúčili s každým nebohým).
5. Studňa na streche domu.
6. Potok, ktorý tečie nad (a nie pod) cestou.
7. Najväčší div – priepasť uprostred mesta (prejsť z jednej strany priepasti na druhú – z tzv. Kutnej Hory do Ružovej ulice – trvá pol hodiny).

Bolo to dávno, veľmi dávno, keď jeden z ľubietovských valachov našiel na kraji hory žiariaci kvietok. Keďže ten kvietok bol z číreho zlata, prekvapený valach ho zanesol na ľupčiansky zámok. Onedlho sa ľubietovskými horami niesol zvuk banských krompáčov a kladív.

NARÚBALI SME ZLATEJ RUDY NEÚREKOM...
 PODĎME SA NAJEŠŤ!

NIEKTO NÁM ZJEDOL CHLIEB.

A VYPIL MLIIEKO.

DNES STE NARÚBALI MÁLO.

ZAS NÁM NIEKTO UKRADOL JEDLO.

HLADNÍ SME.

ZA TREST JU HOĎTE DO HRONA!

ZMILUJ SA... DÁM TI ZLATA - STRIEBRA.

POZRITE, ŽENA!

ZACHRÁŇME JU!

ĎAKUJEM VÁM, DOBRÍ ĽUDIA... A TOTO SI VEZMITE.

Odvtedy žila Runa, banská žena, v kremnických horách. Ta si priniesla aj svoje deti. A že Kremničania neboli lakomí a neraz jej do cesty položili jedlo pre deti, Runa im ukázala bohaté zlaté žily. A zlato z ľubietovských baní sa navždy stratilo.

Napísal JÁN DONOVAL

Ako čert Kulifaj hľadal

Čertom v pekle sa vodilo ani v raji, kým sa čert Kulifaj nezamiloval do čertice Frndulice. Peklo si urobili malé, pohodlné, aby im doň nefúkalo. Nežilo sa tam zle. Jedlo si varili bez vody, špinu zametali pod koberce a húťali len o samých čertovinách.

Čertisko Kulifaj si svedomito robil, čo treba. Chodil po svete a všelijakým sprostáčikom plietol hlavy. Kto mu podal malíček, toho chytil za palec. A kto vlas – toho kmas! Schytil ho celého.

Lucifer, pán pekla, bol s Kulifajom náramne spokojný. Na svojich pochôdkach po zemi získal veľa zlých, hašterivých duší, ktoré sa stali poddanými kráľa pekelnéj ríše.

Aj čertica Frndulica sa rada dívala za šikovným Kulifajom. Zavidela mu jeho výlety na zem, kde je vraj pekne ako v nebi. A ona stále aby len stála pri kotle a miešala granatiermarš.

„Bol by to čert, aby som dačo nevyhúťala!“ povedala si raz Frndulica a ak zazerá na Kulifaja, tak zazerá.

„Čo ti preletelo popod nos, Frndulienka?“ prihovoril sa jej Kulifaj. Práve šmaril do kúta plný batoh podvodníkov, čo mu naleteli na zemi.

„Život ma tu zunoval, Kulifajko!“ vzdychla si nešťastná čertica.

„Je to smola trčať stále na pekelnom dne. Samá sadza, prach a špina. A hore u ľudí je vraj nebo belasé ako nezábudka.“

„Mhm,“ tajuplne zamrmlal Kulifaj.

Hneď sa naňho vrhla ako osa:

„Dones mi modré z neba. Aspoň kúsok na obrúsok.“

„Hm-hm,“ ošíval sa Kulifaj, aby ho čertica väčšmi prosila. Napokon prislúbil Frndulici všetko, čo si zažiadala. Keď Luciferovi podal hlásenie o splnených úlohách, obrátil sa naňho s prosbou:

modré z neba

Ilustroval PETER C PIN

a na ňu rozgajdanú bundu, pod ktorú si vteperil zaprášený chvost. Na rožky si nasadil kloúbik a na kopytá vyčaptané galošie. A podho na cestu.

Peklo kľúčikom pekne-krásne odomyky-puky, puk!

Prvého človeka, ktorého stretol, sa pýtal:

„Hej, človeče, ako si mám odtrhnúť modré z neba?“

Človek naňho vyvalil okále, potom si poklepal po čele, a keď Kulifaj neprestal domrzať, zahnal sa naňho paličou:

„Tak ťa vyplatím, že budeš celý modrý, ty strašiak!“

Kulifaj vzal kopytá na plecيا a uháňal, čo mu para stačila.

Onedlho zbadal mlyn. A pri tom mlyne tučná mlynárka držala mužovi kázeň:

„Ty korheľ jeden naničhodný! Keď si ma pýtal za ženu, sľuboval si mi modré z neba. A teraz? Nič nerobíš, len poháriky obraciaš.“

A s metlou za ním. Mlynár mal čo robiť, aby jej zmizol z očí. No čert si ho našiel a pýta sa ho na to modré z neba. Ako sa k nemu dostať?

„Takto, ty paskudník!“ zavŕčal rozpajedený mlynár. Schytil neboráka Kulifaja a šmaril ho do vody. Mlynské koleso ho zachytilo a krútilo sa s ním ako na kolotoči. Raz hore, raz dole a znova šup do vody! Kulifaj videl všetky hviezdičky, ale modré z neba ani z veľkého mlynského kolesa nadočiahol. Ešte bol rád, keď ho vyhodilo na breh.

Zadupotal kopytami a uháňal cestou-necestou. Hodný kus cesty od mlyna si založil pekelnícku vatru a šuch do nej!

Keď sa do vôle naskákal po žeravých uhlíkoch, zašiel do dediny. Až mu srdce poskočilo, keď videl, ako cirkusanti lietajú vysoko do výšky.

„Pán komediant,“ zaprosil. „Nemohli by ste vyletieť ešte vyššie? Potreboval by som kus modrého z neba.“

„Nech sa páči, vylez hore,“ zasmial sa cirkusant.

Kulifaj sa rozhojda, ako najsilnejšie vedel. Hojdabojda, bum! Preletel cez celú dedinu, ale márne sa načahoval za mračnami. Cupol rovno do orlieho hniezda.

Priletel orol a obzerá si čudného letúňa.

„Kráľ vtákov, ty jediný mi pomôžeš!“ prosíkal Kulifaj. „Vynes ma hore, chcem kus modrého z neba.“

Orol s ním vzlietol do výšav a tam sa ho striasol.

„Každému čo mu patrí!“ zaškriekal. „Len sa ty nedriap ta, kam nepatríš, čertisko rohatý!“

Kulifaj capol do pekla, až na samé dno. Ešte si aj pochvaľoval:

„Brrrr! V tých výškach je strašná zima. V pekle je predsa len najlepšie.“

Keď Kulifaj rozpovedal, čo sa mu prihodilo, prešla všetkých čertov chuť vandrovať po svete a stvárať čertoviny. Odvtedy radšej sedia v pekle, hľadajú do ohňa a na modré z neba ani len nepomyslia.

Len Frndulici sa to všetko nepozdáva. A hoci sa z nej stala pani Kulifajová a má už celý zástup neposedných Kulifajčencov, stále iba hromzí:

„Čertovská robota!“

Malovaná písanka

Nad zasneženým kra-
jom sa ozval kvilivý hlas... Meluxi-
na! roztriasli sa od strachu.
„Zachráň sa, klo môžeš! A hup do skryš!
do buľlaviny v pod, a
pod veľkú. Keď sa objavila
všetko už bolo poschovávané. Len ma-
lí nešťastne poľovalo sem i
tam. nadula líca a fiiiii! bo-
lo karax mltve. sa obrúla, čo by
mohla ešte zahubiť. Vlom uvidela
a v nej. Načiahla na ňou svo-
je, no šib! pod. „Aj tak sa
zahubím!“ rachechtala sa a preme-

nila v ladvový pancier. Polom sa po-
brala púč. rybekli ko skryš a
chceli pomôcť. Ladvový pancier však
nevládali prelomiť. „Na to som tu ja!“
zabručal im v lom ka chrbtom. A
cáp! labou po ľade. Z prelomeného dvo-
ru sa vynorila a vravi: „Priateľia,
za to, že ste ma zachránili, splním
vám tri želania. Čo chcete?“ a vo-
lali: „Chceme a ešte raz!“
Naoraj, deli, čo by ste si želali na ich
mieste vy? NAPIŠAL: M. URBANOVICH NAMALOVALA: D. ONDREIČKOVÁ

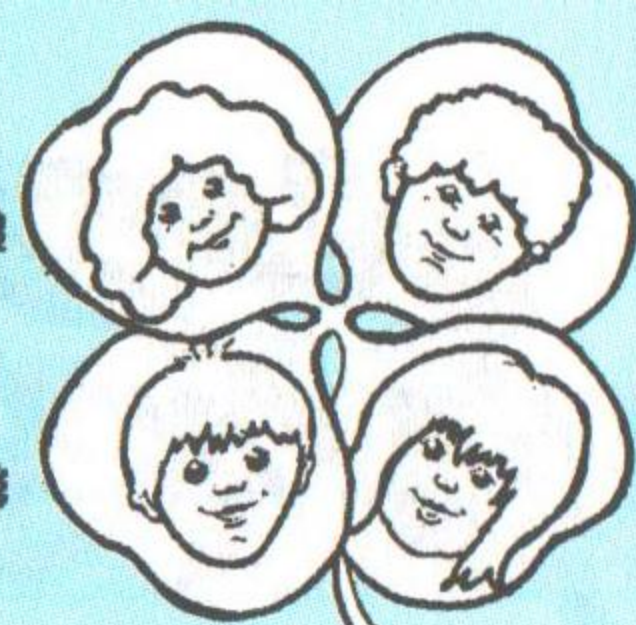

DOMALUJ!

meluxina, pancier

Maco Mmlaci, nicka, skala

*Vinšujem vám Nový rok,
aby ste mali šťastný krok,
doma lásku, svornosť,
a veľkého hojnosť.*

Zakúrená pec, to je dobrá vec

* Krutá zima je pre zvieratá veľkou skúškou. Len silné a zdravé jedince dokážu nájsť potravu a nezahynúť od zimy. Musia sa prispôbiť a ješť to, čo je. Niektoré vtáky musia úplne zmeniť svoj jedálny lístok. Tie, čo sa ešte na jeseň napchávali hmyzom, prejdú na bobule a semená.

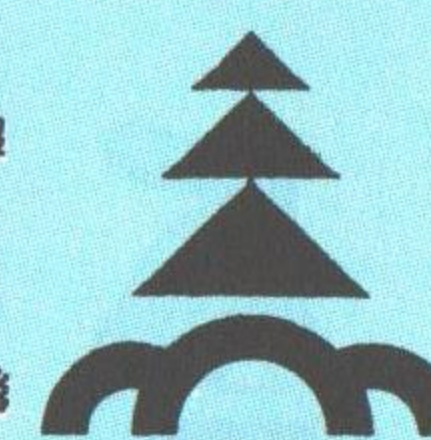
Brhlíky, ďatle, orešnice, sojky a veverice si na zimu robia zásoby. Do štrbín a dutín stromov si ukladajú oriešky, žalude a bukvice. To nič, keď zabudnú „klúč od komory“. Vyedia tú, ktorú práve našli. A tak sú pre vtáky s „krátkou pamäťou“ všetky komory spoločné.

V zime je teplo vzácné. Zvieratá aj vtáky majú rôzne „triky“, ako si uchovať čo najviac tepla. Na zimu im zhustne perie aj srst', pričom silná vrstva tuku pôsobí ako hustý kožuch. Viete, že proti zime pomáha aj vzduch? Je medzi srst'ou a perím v jemnučkých vrstvách. Keď si vtáčik našuchorí perie, vzduchovú vrstvu zväčší, takže mu pri tele zostane viac tepla. Teplom možno šetriť, aj keď sa zvieratá a vtáky menej pohybujú. V noci a za veľkých fujavíc sa sýkorky, brhlíky, ďatle schovávajú do dutín, veverice aj do hniezd. Tetrovy, jarabice, ale aj zajace sa jednoducho nechajú zasnežiť. Pod snehom ako pod perinou spia aj odpočívajú. Väčšina vtákov však prespí na konári. Aby sa aspoň trochu ochránili pred mrazom, našuchoria si perie, strčia hlavu pod krídlo a ako operená guľka sedia, ani sa nepohnú. No keď majú bruško prázdne, nepomôže im ani našuchorené perie. Najhoršie je, keď mráz a vysoký sneh vtáčikom „uzamkne“ cestu k potrave. Pomôžte im. Urobte im krmidlá a nezabudnite do nich sypať vhodnú potravu.

PRÍRODA

Peknú knihu z vydavateľstva PRÍRODA Môj štvornohý miláčik PSÍK posielame našim najlepším dopisovateľom: A. Gajdošíkovej zo Serede, J. Chovancovi z Dubnice nad Váhom a žiakom III. A zo ZŠ v Staškove.

LIST ZO SEREDE

* Jedného dňa som si uvedomila, že na našom sídlisku nie je jediný strom. Vtáčiky teda nemajú kde hniezdiť a ťažko si hľadajú potravu. S otcokom som sa dohodla, že im urobíme krmidlo a búdku. Potom som každé ráno pozerala, ako sa vtáčiky ukrývajú pred tuhým mrazom a zobkajú zrnno. Všetkým deťom radím, aby rodičov poprosili o pomoc a vtáčikom spolu urobili búdky a krmidlá. Veď aj ony sú živé tvory. Vážme si ich ako ľudí a pomáhajme im.

Tento pekný list nám poslala Alenka Gajdošíková.
Ďakujeme.

ZELENÝ KALENDÁRIK

JANUÁR

Keď január vodu pustí, v ľad mu ju zas marec zhustí

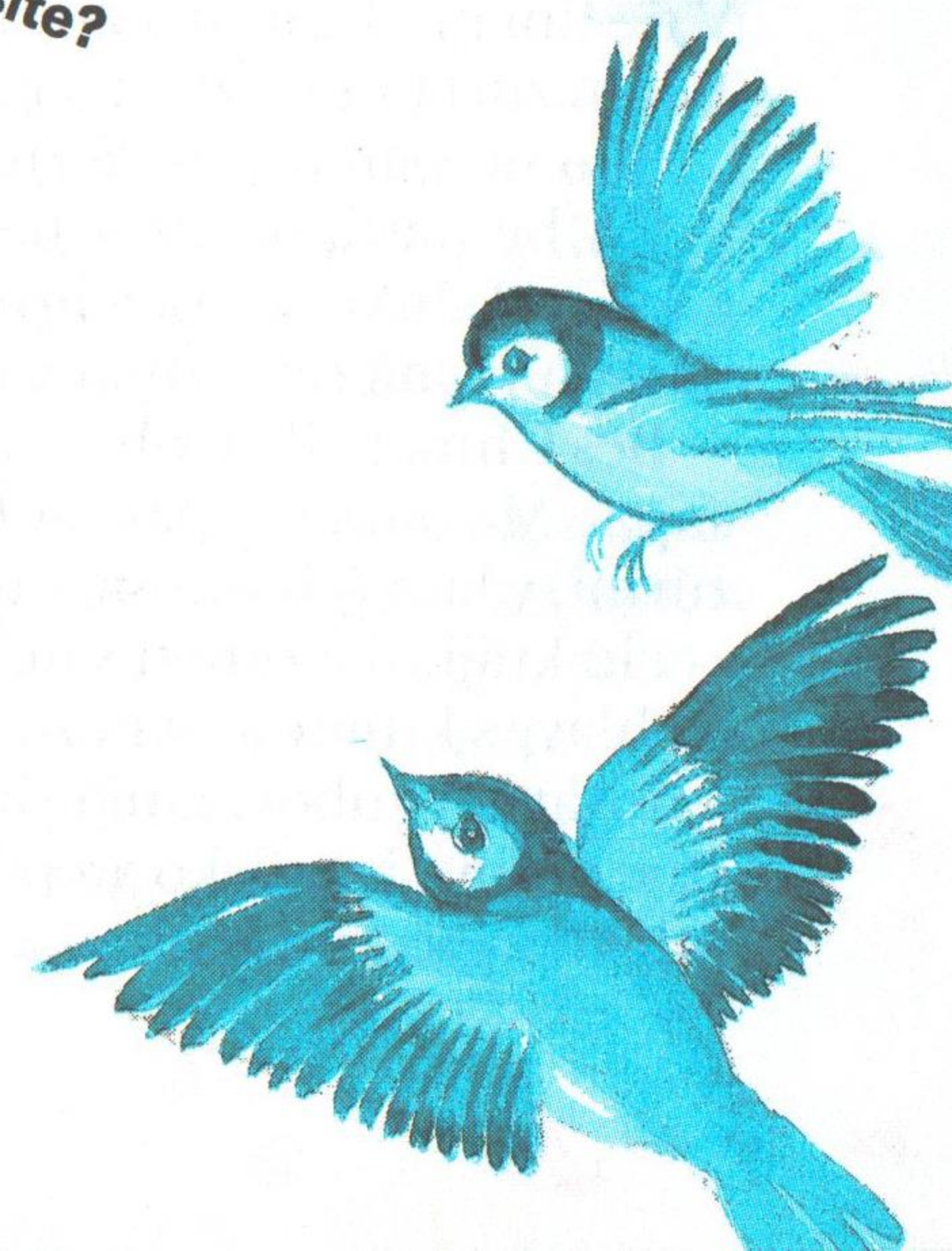
* Väčšina vtákov na jeseň odletela do teplejších krajín. Niektoré zvieratá spia slabším či silnejším spánkom. Ale veľa zvierat aj cez najväčšie zimy zostáva u nás. Keď budete mať šťastie, stretnete na poli či v lese havrany, kavky, myšiaky, zajace, jarabice, smy, jelene, veverice, líšky, sýkorky, drozdy, sovy, oriešky, orešnice, brhlíky, hlucháne, tetrovy. Pri vode potáplice, volavky, labute, čajky, rybáriky.

Na Nový rok o slepačí krok, na Tri krále o krok ďalej, na Hromnice o hodinu viacej.
Preverte si túto starú pranostiku!

Čo je ťažšie: Kilo vody alebo ľadu?
Vieš, ako možno vodu odnieť v site?

Belasé sýkorky

* Teraz v zime sa veľa zvierat sťahuje bližšie k ľudským príbytkom. Niektoré sa pri nich usadili natrvalo. Čítala som o sýkorkách belasých, ktoré zobáčikom (vycvičeným odlupovaním kôry stromov) nadvihovali vrchnáky na ffašiach s mliekom alebo smotanou a maškrtili. Tenšie vrchnáčky jednoducho prepichli. Keď ich vidím, ako šikovne vyzobkávajú oriešok zo škrupinky zavesenej na špagáte, tejto ich vynachádzavosti sa ani veľmi nečudujem.

BÁJE

STARÝCH SLOVANOV

Svarožičov boj

Démoni mrakov vedia, že vlády Všemíra sa zmocnia iba vtedy, ak uväznia slnko, teda vajce, v ktorom spí praboh Svarog. Praboh je v spánku bezmocný, takže ich súperom ostáva iba boh Svarožič, ktorý na zlatom koči preváža po oblohe slnko.

Sotva sa Svarožič ráno prebudí, strelou myšlienky sa preniesie k Mliečnej dráhe. Tam sa pasie hviezdny tátoš. Poláska ho, nasadí mu kantár a potom s víchrom opretek letia na kraj sveta, ta, kde sa objavuje Svarogovo vajce – kraslica.

Svarožič na sklonku každej noci zapriahne zlatohrivého tátoša do zlatého hintova, prigúľa naň žeravé vajce, vyhupne sa na kozlík a chmatne do rúk opraty. Zlatohrivý koník zahrabe, zaerdzí a napne sily. Zlatý koč sa dá do pohybu.

Svitá.

Len čo sa zlatý záprah priblíži k horizontu, Svarožič spozornie. V ktorejkoľvek chvíli naňho môžu zaútočiť zlí démoni, ktorí sa prevtelili do Chmárnika, besa mrakov. Tento bes je rovnako nesmrtný, ako sú veční zlí démoni.

Sú dni, keď sa démoni neodvážia do boja. Vtedy je obloha čistá ako zrkadlo. No sú dni, keď bes Chmárnik rozťahuje po oblohe svoj špinavý, ufúľaný plášť dymu, hmly a čierňavy. V tie dni medzi ním a odvážnym bohom Svarožičom zúri boj na život a na smrť.

Bijú sa o slnko, ktoré znamená život.

Čo by nastalo, keby bes Chmárnik zvíťazil a uväznil slnko so spiacim Svarogom? Vtedy by nastala večná tma, zima a neporiadok.

Bes Chmárnik je obrovský dračí vták s telom supa. Má mocný pár nôh s mohutnými pazúrami, v ktorých unesie i tú najväčšiu horu. Ba i celú krajinu a odletí s ňou, kam len chce. Má tri hlavy s kremennými zobákmi, ktoré sú plné jedovatých zubov. Gúľa šiestimi okálmi, vyplazuje ohnivé jazyčisko a z pyskov i nozdier sa mu valí krvavočervený oheň a sírny dym.

Bes Chmárnik má jediný cieľ – vyklovať Svarožičovi oči, rozdrapiť hviezdneho tátoša a uchmatnúť slnko. Chce s ním uletieť do tmavých dialav Všemíra, kde naňho čakajú zlí démoni. Tam majú pripravenú nekonečnú úžlabinu, do ktorej chcú slnko zhodiť.

A tak len čo oblohou preletí prvý lúč, pred zlatým záprahom Svarožiča vyskočí ako zboj-

ník bes Chmárnik. Hviezdny tátoš sa splaší, zaerdzí, až zamrazí v chrbte. Svarožič z pošvy vytrhne zlatý meč, a len čo ho stisne v oboch rukách, strašným beláskavým plameňom završí ostrie a toho sa Chmárnik náramne bojí. No samotný meč Svarožičovi nestačí. Bes má tri hlavy, a kým by Svarožič stínal jednu, zatiaľ by mu druhé dve kľuvali oči. Musí mu pomôcť hviezdny zlatohrivý koník. Prvý raz besa prekvapí tak, že sa premení na zlatého psa. Zúriivo dobiedza do Chmárnika, strhne na seba jeho pozornosť a práve v tej chvíli Svarožič besovi odtne prvú hlavu. Chmárnik však druhou hlavou útočí na boha a treťou na psa.

Píše IVAN HUDEC

Ilustruje KLÁRA ŠMÍDOVÁ

Boj zúri a Svarožič je čoraz ustatejší. Sršia z neho ohnivé jazyky, kvapká z neho ohnivý pot, síl mu ubúda a zdá sa, že boj sa skončí jeho porážkou. Vtedy sa zlatý pes zmení na zúrivého zlatého býka. Ligotavé ostré rohy besa oslepujú, z nozdier odfrkujú jedovaté sliny... Bes v zápale boja odhalí aj svoju druhú šiju. Šmyk, zlatý meč konečne odsekne i druhú hlavu. Bes však i bez dvoch hláv vidí, že Svarožičovi aj býkovi dochádzajú sily. Ohne krk s poslednou, treťou hlavou a vzlietne. Obloha sa chveje. Bojovníkov zahaľuje prach a dym. Bes vytasí svoju najstrašnejšiu zbraň – pazúry. V nohách má obrovskú silu. Je to ľúty boj na život a na smrť. Býk už kľučí na predných kolenách, krv sa z neho rínie, nevládze. Svarožič celý doškriabaný nemá síl nazvyš, sotva uhýba smrtonosným úderom dračieho vtáka. Bes využíva i ďalšiu hroznú zbraň – namiesto krvi mu v žilách koluje vriaca smola. Tá strieka z jeho rán a občas mu vystrekne i z kýptov useknutých hláv. Mieri nimi na svojich protivníkov, tí ledva uhýbajú, uskakujú...

Zdá sa, že Svarožič melie z posledného. No v najhoršom mu prichádza na pomoc zlatý kohút, ktorý zlatohrivého hviezdneho tátoša strážil ešte na samom začiatku stvorenia sveta. Z čista jasna priskočí a z celého hrdla zakikíri-ka! Vták sa vtáka vždy naľaká, vravieva sa dodnes, a tak je to i teraz. Bes za tým krikom otočí hlavu, odhalí tretí krk a zdá sa, že šťastný koniec je nablízku. No Svarožič sa už nevládze zlatým mečom ohnať, nieto ním uťať poslednú hlavu prišery. Zlatý býk na kolenách ručí, oči zaliate krvou už nevidia... Napokon sa predsa len vzopne, pozbiera zvyšky síl a vyrazí do útoku. Odvaha a statočnosť býka povzbudí aj Svarožiča. Boh vytasí meč, zlatý býk vbodne roh do krku besa.

Bes uhýba pred ostrým zlatého meča, no každým uhnutím sa hlbšie nabodáva na býkov roh. Svarožič sa ledva drží na nohách, predsa však ešte raz švihne mečom a tretia hlava obľudý sa skotúľa k jeho nohám.

Deň sa chyľi ku koncu.

(Pokračovanie)

Dve vedrá sliviek

Ležali vo vlečke a oddychovali ako po boji. Ono aj bolo po niečom takom. Hrali sa na bojovníkov, ale už bolo aj po hre, aj po nálade.

Keď Fero Pauko tlačil Janeka k zemi, Jojo mu priložil svoju parádnú čiernu pištoľ k hlave a zvolal:

„Vyzrad svojich bastardov, lebo strelím!“

Maťo vybehol z trávy ako blesk a kričal:

„To sa nesmie! To je vražda!“

Jožo obrátil pištoľ naňho a zvolal:

„Bum! Si mŕtvy! Padaj na zem!“

Martin zvaný Maťo nepadol a tenkonohá Mariška Jojovi šikovne vytrhla pištoľ a zahodila ju do trávy tak ďaleko, ako len mohla.

Teraz ležali vo vlečke. Jojo sa dul za stratenú pištoľ, Janek pre svoje potupenie. Iba malý Andrejko bezstarostne mieril do vzduchu zakriveným konárom.

Vtedy sa nad bočnicou zjavila šedivá hlava pána Balabána.

Vlečka traktoristu Marcina stávala blízko plota veľkej záhrady, kde mal chalupu a plno stromov.

Ilustrovala
VIERA KARDELISOVÁ

„Pozdravujem udatných bojovníkov! Mám pre vás nápad, ktorý zlepši vašu náladu.“

„Aký nápad?“ začudovala sa Mariška.

„Slivky. Kto ich nazbiera za vedro, dostane päť korún.“

Chvíľu boli ticho a potom sa ozval Maťo.

„Ja mám päťdesiat korún, a keď chcem, oco mi dá aj sto.“

„Aj ty máš toľko peňazí?“ obrátil sa pán Balabán na Fera Pauka.

„Ja? Nie,“ odvetil chlapec vážne. „Ale my nie sme chudobní!“ dodal tichšie a hľadel bokom.

„To nehovorím,“ povedal pán chalupár. „Ponúkam päť korún za vedro nazbieraných sliviek, dohodneme sa?“

„Deti nesmú pracovať!“ vyhrkol Janek. „Vy nás chcete trápiť!“

„Moji milí!“ usmial sa pán Balabán. „Práca nie je trápenie.“

„A je!“ vykričol Janek. „Práca je trápenie!“

„Nie je,“ ozval sa Martin. „Len človek musí pracovať iba tak, aby veľa zarobil.“

„Päť korún,“ mrmlal Jojo, keď Balabán odišiel. „Sú to nejaké peniaze?“

Fero Pauko sa vytratil z vlečky prvý, lebo má doma iba babičku a tá ťažko chodí. No na druhý deň, keď pán Balabán kdesi odišiel, opatrne sa zakrádal k jeho záhrade. Najprv prehodil ponad bránku ľahké vedro, potom ju preliezol. Slivky ležali postriasané pod

stromami, bolo ich treba iba zbierať.

Fero Pauko sa spočiatku obzeral, či ho niekto nevidí, potom sa tak zabral do roboty, že si vôbec nevyšimol, ako sa Jojo s Janekom objavili za plotom.

„Zlodej!“ zvolal Jojo.

Zdvihli sa spoza plota ako na povel. Fero Pauko tiež.

„Ja nekradnem!“

„Vedia o tom vaši?“ pýtal sa Janek.

„Kto má vedieť? Dedko zomrel. Babka ledva chodí. Mama je...“

„V ústave, s nervami,“ dopovedal Jojo.

„Keď ste chudobní, žiadajte si podporu!“ zvolal Janek.

„Ja za to nemôžem,“ vravel Fero a hrýzol si pery.

Nezbadali, ako pán Balabán vošiel do záhrady.

„Dobrý deň, Ferko!“

Chlapec sa strhol.

„Vraveli ste... a tak som prišiel. Aj dedko mi zomrel. Kopal v záhrade a naraz odpadol.“

„Viem,“ prikývoval pán Balabán. „Koľko si nazbieral?“

„Toto vedro je plné a jedno som už vysypal. Hen do toho veľkého hrnca.“

„Tak si zarobil dvadsať korún.“

„Akých dvadsať?“ volal Jojo spoza plota. „Vraveli ste päť za jedno!“

„To nie je spravodlivé,“ pridal sa Janek.

„Ale je,“ usmial sa pán Balabán. „Päť korún je za slivky a päť korún je prémie. Prémie za skromnosť a odvahu! Ale len preňho. Len preňho, vážení bojovníci!“

JÁN ULIČIANSKY

NOS

na gumičke

Ilustroval PETER ČISÁRIK

K laun na plagáte cirkusu sa usmieva od ucha k uchu, červený nos mu svieti do diaľky. A za tým nosom, za tým úsmevom ľudia radi prídu až ta, kde cirkusanti rozložia svoj belasý stan...

Tramtatá...!

Cirkusový stan je ako sklený zvon, pod ktorý sa dávajú vzácne veci, aby nezapadli prachom.

Pod skleným zvonom cirkusu je schovaná neobyčajná krajina... Ľudia v trblietavých šatách sa tam prechádzajú vo vzduchu, neuveriteľne krotké šelmy sa s nimi priatelia a nikdy im neodhryznú hlavu.

Pod skleným zvonom cirkusu je večná krajina smiechu. Starí klauni si ako bezstarostné deti naťahujú nosy na gumičke a... Hop, hop!

Nos na gumičke! Aký vynález! V okamihu z človeka urobí klauna a naopak. Nos na gumičke! Ako len zmení našu tvár...

Červený nos na gumičke je vzácny dar. Nie kto sa s ním vraj už narodí. Iný si ho musí urobiť sám. A sú i takí, ktorým ho nasadí niekto druhý. Z nosa na gumičke nemusí byť každému do smiechu, ale bez neho by niekedy nemohli nastať nemilé omyly! Napríklad:

V cirkuse Bambino raz jeden divák vošiel do manéže... Nevychované ťahá levy za chvosty, otvára im papule!

Hííí...!

Cirkusoví zamestnanci ho naháňajú, on však pred nimi ujde na lano a vyšplhá sa tak vysoko, že z neho ostane iba malá sivá bodka.

Ľudia nevedia, či sa báť – a či sa smiať. Sivá bodka vo vzduchu stvára nebezpečné kúsky!

Napäté ticho...

Nakoniec sa ten nevychovanec spustí na zem a vyberie si z vrečka nos na gumičke! Každý si vydýchne...

Nie je to divák, ale klaun Pepino z krajiny pod skleným zvonom. Klaun prezlečený za obyčajného človeka! Pokloní sa – a až vtedy sa ľudia začnú smiať. A tleskať.

Spokojní odídu domov.

Nebol to obyčajný človek, bol to klaun. Preto sa nebál lovcov ani výšky...

Aká dôležitá bola tá malá červená bodka, ten červený nos, za výstupom klauna Pepina. Čo všetko urobila jeho maska! Čaptavé topánky. Bláznivý kostým. Čo všetko zmôže na-

malovaný úsmev cirkusového klauna! Ľudia za ním radi prídu až tam, kde cirkusanti rozložia svoj belasý stan...

Za belasým stanom stoja ošarpané maringotky. Do jednej z nich sa po predstavení vracia i klaun Pepino. Nos na gumičke má schovaný v dlani... Odnáša si v ňom veselú guľku šťastia z toho, že sa mu zase podarilo na chvíľu urobiť šťastným niekoho druhého.

Keď za sebou zavrie dvere, sadne si k stolíku, opatrne si nasadí klaunovský nos a pozorne sa zadíva do zrkadla...

Naozaj je klaunovský nos preňho taký veľký dar? Možno, že voľakedy sníval o niečom úplne inom... Možno si pomyslí – prečo vôbec na nose nosím ten nezmysel? Guľatý nos, červený ako paradajka!

A odrazu sa tá malá červená bodka nafúkne ako balón a je taká veľká, že sa do nej zmestí celý ľudský osud.

Klaun Pepino sa v tom čudnom červenom balóne vznesie ponad belasý cirkusový stan a uletí na ňom ďaleko od tesnej maringotky, do krajiny nesplnených klaunovských snov...

No keď sa opäť ozve tramtatá, keď sa znova ozve zvučka, ktorá ohlasuje začiatok nového predstavenia, červený balón splasne a Pepino sa opäť vidí v zrkadle s červeným nosom.

Tramtatá...!

Vstane, vyjde z maringotky a v dlani si s úsmevom nesie ten smiešny život na gumičke. Už nie je smutný. Znova našiel svoju tvár. Opäť je klaunovský kráľ!

Je iba málo nedeľných popoludní, ktoré voňajú cukrovou vatou a zverincom. Keď sa opiče v klietkach malých ako zápalkové škatuľky vyškerajú na ľudí, keď papierové ruže v plechových strelniciach trpnu, či si ich niekto vystrelí, keď sa kolotočom bláznivo krúti hlava.

Je iba málo takých nedeľných popoludní, keď vojdeme do krajiny pod skleným zvonom.

A pre tých niekoľko chvíľ napätia a smiechu krotitelia, žongléri, artisti a klauni žijú svoje životy. Pre ne padajú z výšok, nastavujú hlavy šelmám, tisíckrát si naťahujú nosy.

Potom hravo chodia vzduchom po neviditeľných lanách, na neviditeľných nitiach ovládajú zvieratá ako bábky.

Koníky.

Levy.

Pudlíky.

Naozaj, koľko času musí prejsť, kým sa šelma stane poslušnou bábkou v rukách krotiteľa? Určite veľa!

A koľko času musí prejsť, kým človek privykne červenému nosu na gumičke?

Ktovie...

Nie kto sa s ním už narodí. Iní si ho musia urobiť. A sú aj takí, ktorým ho nasadí niekto druhý.

Ale to je už iná rozprávka...

Motýlikmi padol do oka

PAVOL ŠTEFÁNIK

Ilustrovala ZORA KOMPÁNKOVÁ

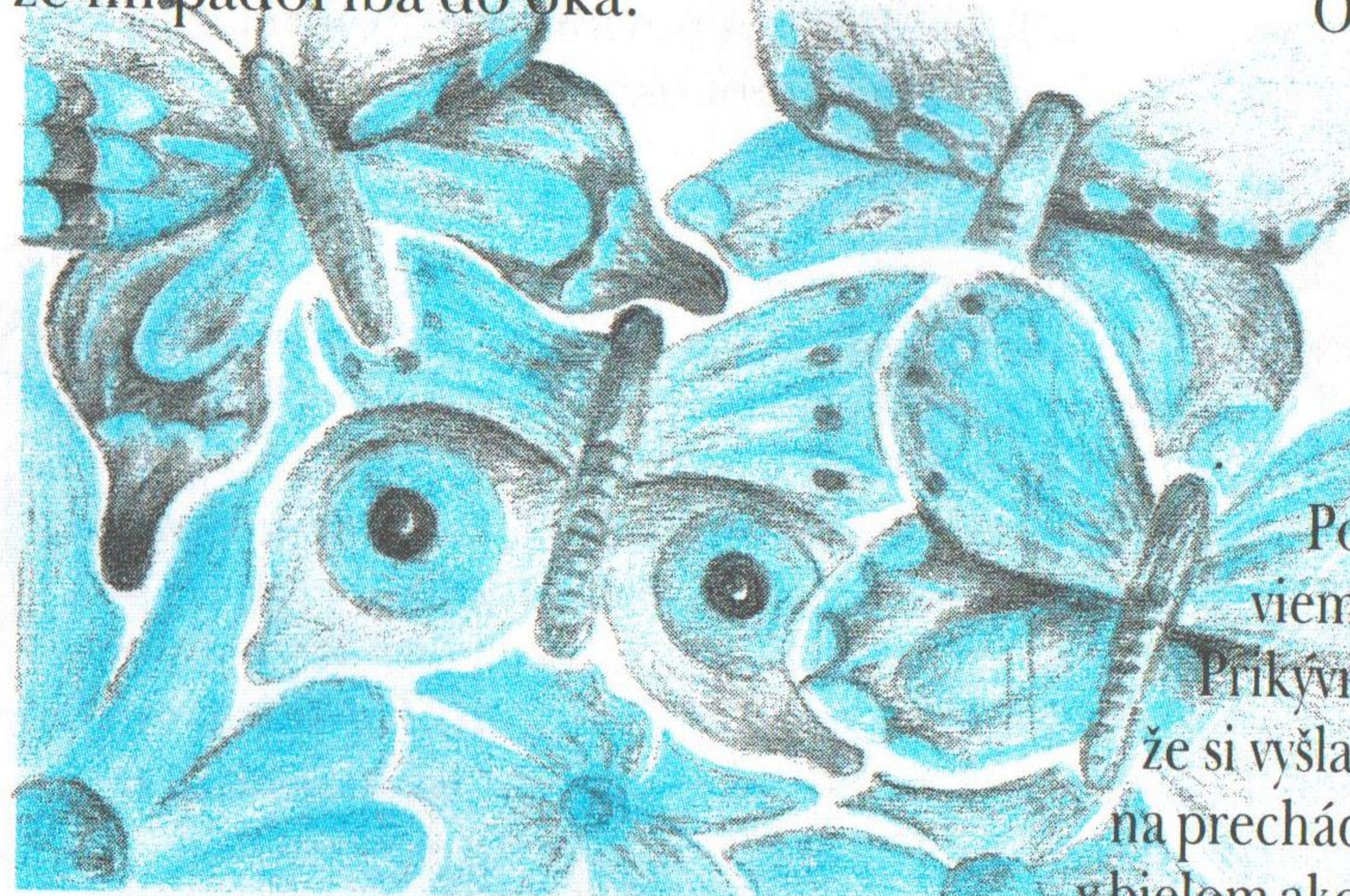
Ešte si nebol na svete, ba ani tvoja mama a ocino, keď Pavol Štefánik písal svoje prvé veršované knižky pre deti. A hlavne redigoval pre ne časopis Ohník. Jeho zásluhou stal sa tento časopis skutočným ohníkom, ktorý veršíkmi a rozprávkami preteľoval srdiečka tisícov a tisícov slovenských detí. Keďže tento mesiac sa Pavol Štefánik dožíva sedemdesiatich piatich rokov, zaželajme mu, aby ho okrem spomienok na ohník jeho mladosti ešte dlho, veľmi dlho hrialo i naše Slniečko.

Čo mi padlo do oka

Ako som sa díval z obloka,
motýlik mi padol do oka.
Taký, čo rád lieta v okolí,
kde mu kvety kvitnú po vôli.

Pokiaľ ešte mával krídlami,
takáto vec na um prišla mi:
Letí ku mne nenazdajky hosť,
akých v dome nikdy nie je dosť.

Mohol sa však udrieť. A či nie?
Ja by som bol potom na vine.
Preto som si vzdychol zhlboka,
že mi padol iba do oka.

Zienka Snežienka

Na prechádzke pri lesíčku
postretol som nevestičku.

Závoj biely tvár jej chráni.

Oslovím ju: „Milá pani,
čože robíš blízko lesa?“

Kým odpovie, usmeje sa:
„Chodím v snehu po kolienka
ako útla snehulienka.

Moji siedmi trpaslíci
blúdia kdesi v čľapkanici.“

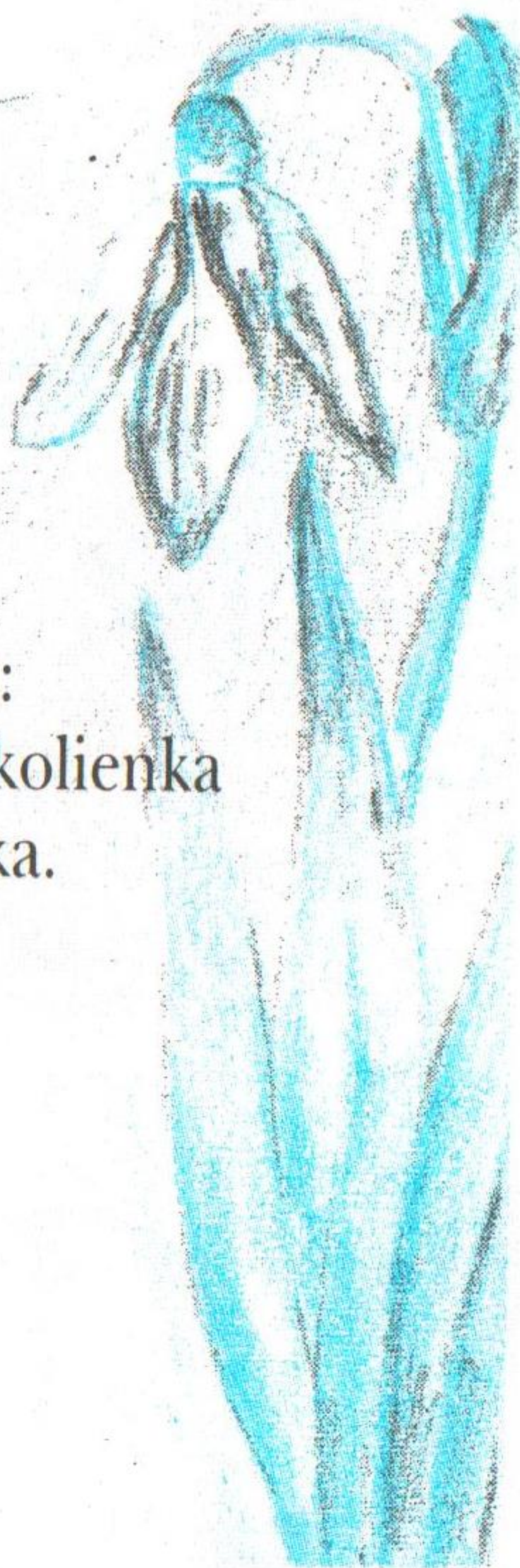
Poteším ju: „Podľa krásy
viem, že zienka Snežienka si.“

Príkyvne a hovorí mi,
že si vyšla z chrámu zimy
na prechádzku do lesíčka
v bielom ako nevestička.

Svietiaca báseň

Kto mi povie, čo sa stalo,
keď si mračno poplakalo?
Z veľkej výšky vhupla dúha
jednou nohou ako stuha
z ničoho nič do básne.
Či to nie je úžasné?

Zažala v nej písmená.
Kto vie, čo to znamená?
Vznikla báseň pre Víta,
nech ju s láskou prečíta.

**SLOVENSKÁ
SPORITEL'ŇA, a. s.**

Sporíme so Sporcom

AHOJ, KAMARÁTI!

Sedím si vo vkladnej knižke a pre-mýšľam o sporení. Ja som ten ma-ličký zlatý škrečok Sporco, ktorý na vás žmurká z časopisov. Ale aj obrovský Sporco: z reklamných tabúl. Viete, prečo som sa dostal až do vkladnej knižky pre deti a mládež Slovenskej sporiteľne, a. s.? Pretože my škrečky vieme sporiť. Ukladáme si zrnko k zrnku, takže v zime máme plnú komoru. Bol by som veľmi rád, ke-by ste boli ako my. Nemyslím, že by ste mali mať našu papuľku s veľkými lícami ako nákupnými kap-sami. Chcel by som, aby ste sa od nás naučili sporiť.

Poznáte moju Sporkorozprá-vku o dvoch škrečkoch? Ten ľahko-myselný behal celú jeseň po zá-bavách, a keď prišla zima, sedel v prázdnej komore a v brušku mu

od hladu vyhrávala cigánska mu-zika. Mal šťastie, že mu pomohol sporovlivý sused. Však to poznáte: V núdzi poznáš priateľa!

Sedím si vo vkladnej knižke a hovorím si: škoda, že ma nevidíte. Tu som najkrajší. Na každej stránke inakší, a predsa som to ja. Bol by som zvedavý, ako by ste ma nakreslili. Veľmi by ste ma tým potešili. Vaše najkrajšie kresbičky uverejnia moji kamaráti v Slniečku. Najlepších kresliarov iste po-tešia aj darčeky zo Slovenskej sporiteľne, a. s.

Nasporte mi teda trochu času, nakreslite Sporka a kresbičky čo najskôr pošlite do Slniečka na adresu: Slniečko, Nám. SNP 12, Bratislava. Teším sa na vaše listy.

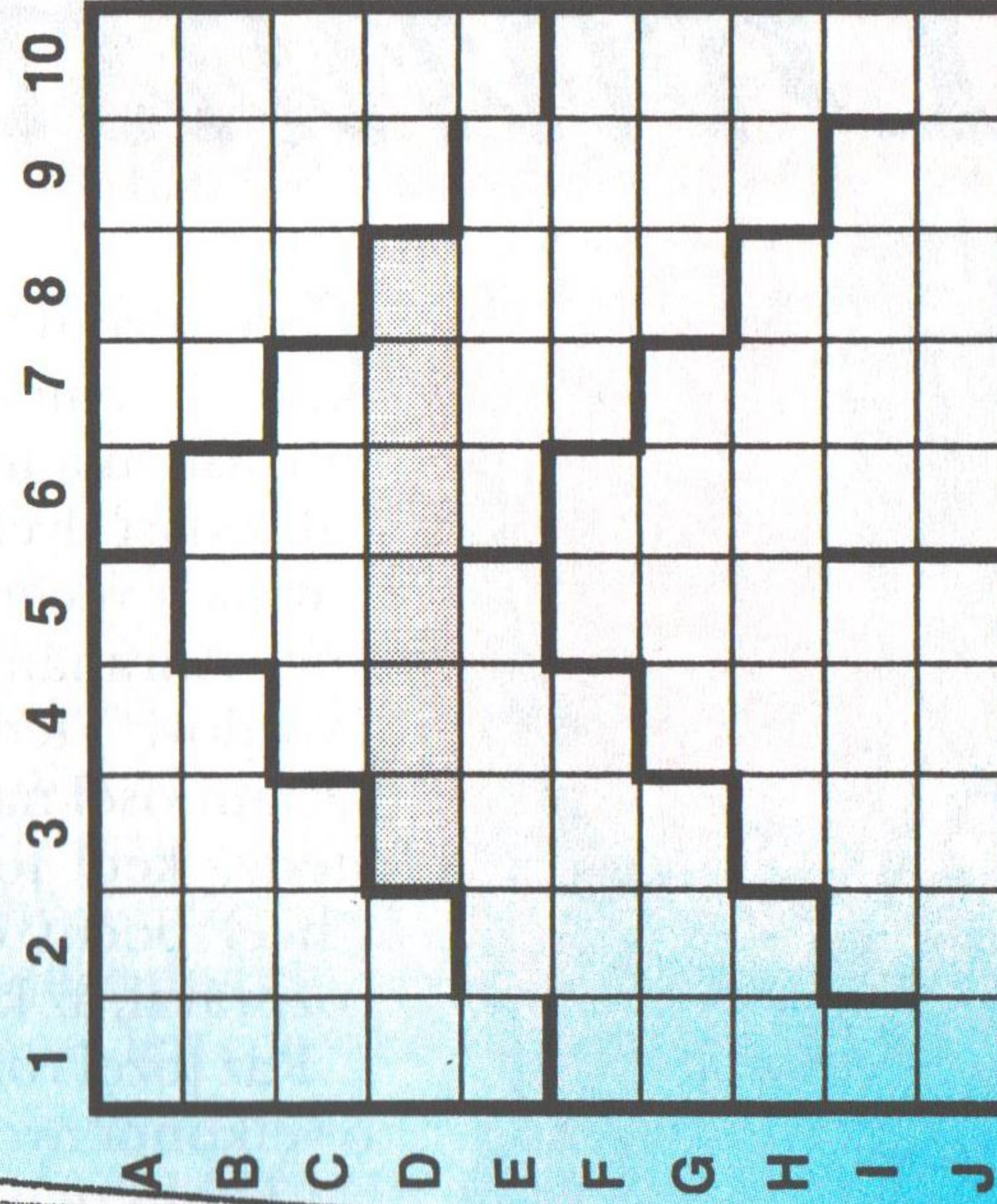
Sporco

z Vkladnej knižky pre deti a mládež

Kto nevie pekne kresliť, možno vylúšti tajničku z našej križovky. Všetkých, ktorí nám pošlú vylúštenú tajničku, zaradíme do zberovania o pekné ceny.

VODOROVNE: A. Vec obrovských rozmerov (kolos) – dopravcu. B. Rozprávková bytosť – zaciatky Zuzany a Martina – nočný vták. C. Červenkastý kov – druh obilia – zelenina. D. Plošná miera – TAJNÍČKA – sol-mizačná slabika. E. Literárny útvar – najstaršie obdobia kamennej doby (eoliti). F. Osol po česky – sloven-ská koruna – písacia potreba. G. Ponáraj – telocvičný výkon – dvojica. H. Rieka na východnom Slovensku – poopatrúj – predložka. I. Zaciatok Cyrila – obalenie – životodarná tekutina – zaciatok Vladimira. J. Diev-čenské meno – vik z knihy džungli (Akela). ZVÍSLE: 1. Dotieravý hmyz – ovinovačka. 2. Pooberaj – úžitok – obchodný dom. 3. Plavidlo – smerovanie – obidve. 4. Preorávaj – polodrahokam (opál) – zotrva-val v spánku. 5. Predložka – nástroj na zvonenie – kameň. 6. Zaciatok Dominika – oceán – nástroj na kotvenie. 7. Tyč, na ktorej sa krúti koleso – pokop – časť chodze. 8. Miera času – oblep – kráča. 9. Po-overuj – krajina v Azii – značka hliníka. 10. Umelecký tanec – kraj na severnom Slovensku.

(pš)

Dvanásťročný Ježiš v chráme

Čas plynul a Božie dieťa, plné múdrosti, rástlo a mocnelo. Mária s Jozefom ho obklopili láskou a malý Ježiš im ju dennodenne vracal. Zvlášť dychtivo počúval Jozefa, keď mu vo chvíľach večerného pokoja rozprával o praotcoch Abrahámovi, Mojžišovi, Józuovi či kráľovi Dávidovi. Vtedy sa malý Ježiš ani len nepohol. Očami visel na Jozefových ústach a ozval sa iba vtedy, keď Jozef svoje rozprávanie skončil. Chcel počuť ďalší a ďalší príbeh, nuž Jozef rozprával, až kým sen nezastrel chlapcove oči.

Raz Jozef rozprával mladému Ježišovi príbeh o veľkonočných sviatkoch.

„Tento deň,“ povedal, „nám náš Boh prikázal svätiť, kým budeme nažive, z pokolenia na pokolenie a na večné veky.“ Na spýtavý chlapcov pohľad dodal: „To preto, lebo tento deň Boh prešiel domami Izraelitov v Egypte, zahubil našich nepriateľov, ale nás ušetril a vyslobodil z otroctva.“

„A práve o niekoľko dní,“ ozvala sa Mária, chlapcova matka, „sú veľkonočné sviatky. Ako každý rok, i teraz pôjdeme do Jeruzalema a v chráme sa pokloníme Bohu.“

„A pôjdem i ja?“ spýtal sa chlapec žiadostivo.

„Nie, synček,“ pokrútila Mária hlavou, „si ešte malý a cesta z Nazareta do Jeruzalema je ďaleká. Nevládala by si. Možno až o rok.“

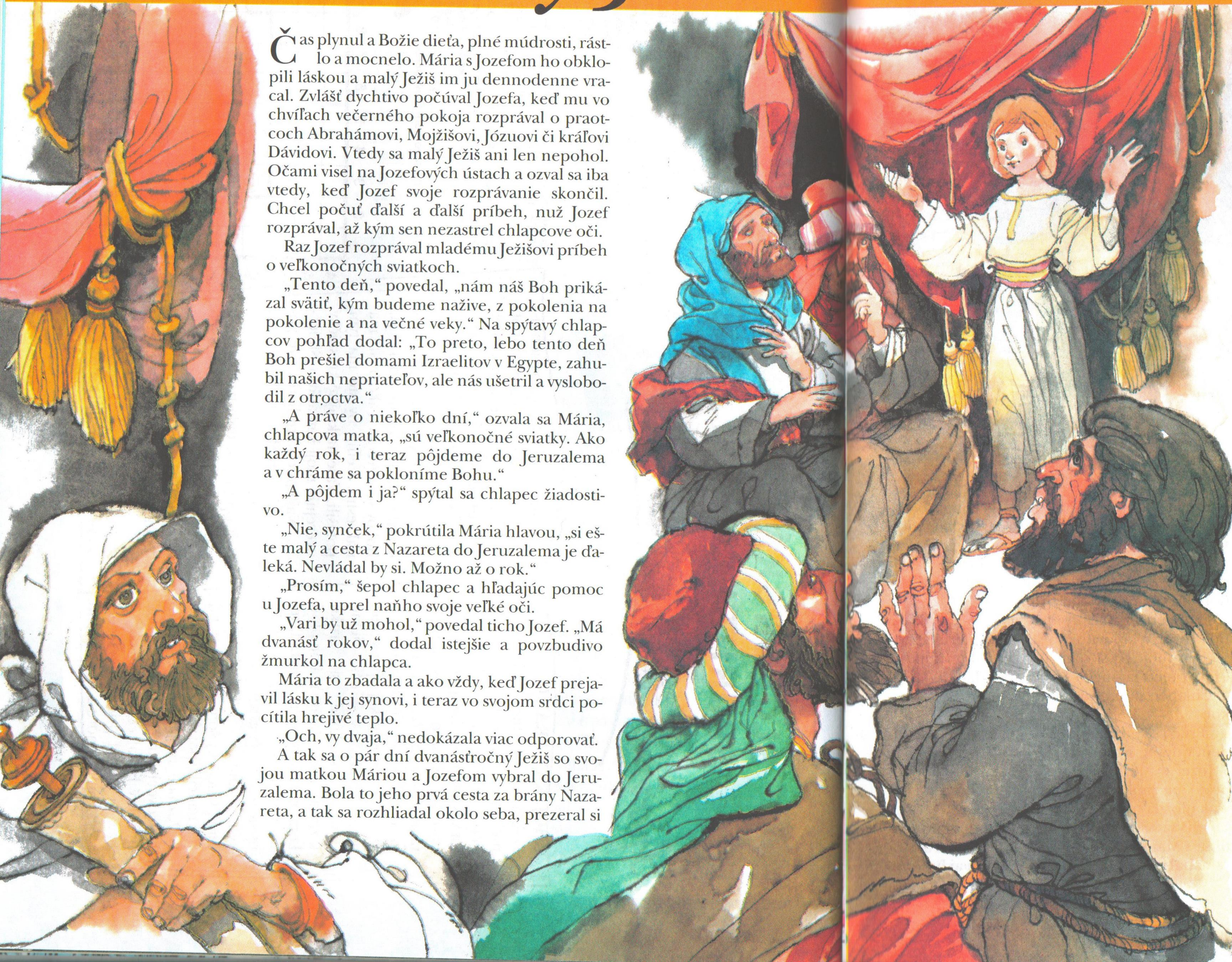
„Prosím,“ šepol chlapec a hľadajúc pomoc u Jozefa, uprel naňho svoje veľké oči.

„Vari by už mohol,“ povedal ticho Jozef. „Má dvanásť rokov,“ dodal istejšie a povzbudivo žmurkol na chlapca.

Mária to zbadala a ako vždy, keď Jozef prejavil lásku k jej synovi, i teraz vo svojom srdci pocítila hrejivé teplo.

„Och, vy dvaja,“ nedokázala viac odporovať.

A tak sa o pár dní dvanásťročný Ježiš so svojou matkou Máriou a Jozefom vybral do Jeruzalema. Bola to jeho prvá cesta za brány Nazareta, a tak sa rozhliadal okolo seba, prezeral si

ľudí, ku ktorým sa pridali, i miesta, cez ktoré prechádzali. Všetko bolo preňho nové, neznáme, nuž nie div, že sa stále vypytoval raz na jedno, raz na druhé. Prestal iba vtedy, keď pútnici začali spievať posvätné žalmy. Vtedy sa pridali i on, detsky vrúcne, hláskom zurčiaceho potôčika, a potom večer, keď sa pútnici utáborili na noc, zas dychtivo počúval ich rozprávania o Jeruzaleme.

Ó, ako rád by to mesto už videl. Najradšej by bol, keby sa už všetci postavili na nohy a šli aj proti noci. Niečo také aj povedal, no v pol vete mu klipli oči, a tak už nevidel, ako sa Jozef usmial nad jeho nedočkavosťou, necítil, ako ho Mária prikryla teplou prikrývkou, nahla sa nad neho a nežne mu zhrnula vlasy neposlušne padajúce do čela.

No ráno, len čo vyskočil na nohy, už aj chcel ísť. Keď sa dozvedel, že do Jeruzalema neprídu ešte ani tento deň, zostal na chvíľu sklamané stáť, no vzápätí pobehol ako hravé kozľa.

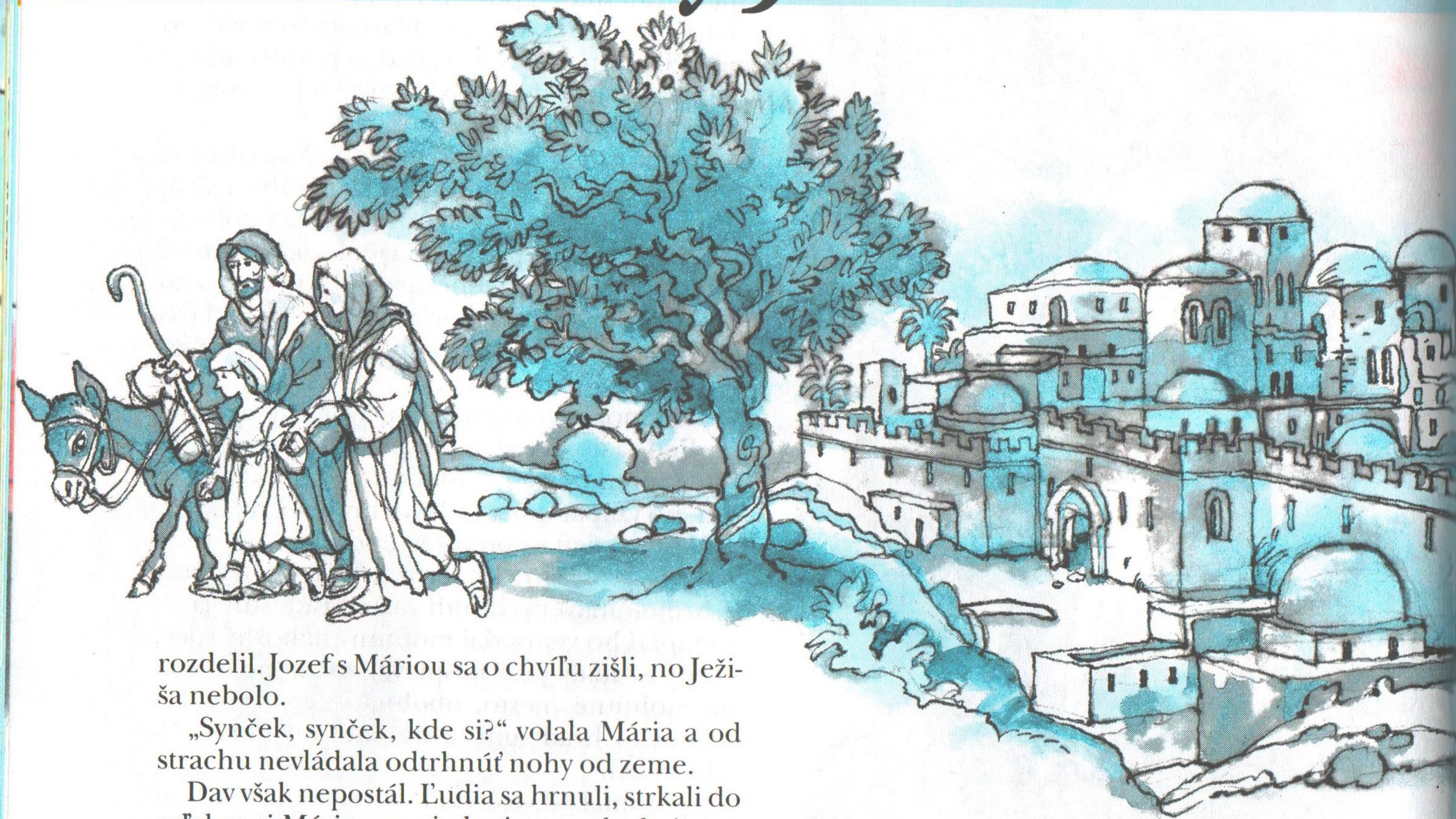
Na tretí deň sa pred zástupom pútnikov konečne zjavili strechy jeruzalemských domov. Z hrdiel unavených ľudí zaznel radostný jasot a vzápätí ho vystriedal mohutný nábožný spev. Vtedy už malý Ježiš nespieval. Očarene hľadel na mohutné mesto, obohnané vysokými kamennými hradbami, a nevedel od neho odtrhnúť oči.

I potom, keď vošli doň, nevedel sa vynadívať na nádherné paláce, fontány, prekvapene hľadel na obrovské množstvo ľudí hmýriacich sa na bazári. Keď vstúpili do chrámu, chlapec od napätia takmer nedýchal. Kňazi v dlhých bielych rúchach, nádherný spev chrámových spevákov, zvuky hárf a lutní, to všetko natolko pýtalo jeho pozornosť, že precitol až večer, keď sa bolo treba uložiť na odpočinok. Na druhý deň celá rodina vkročila do veľkej chrámovej miestnosti, kde najmúdrejší jeruzalemský kňazi vyučovali prítomný ľud. Prišli len na skok a hneď chceli ísť ďalej, pretože učené reči kňazov a učiteľov nemohli malého Ježiša zaujať. Aké veľké bolo však ich prekvapenie, keď sa chlapec nemrivil, neprešlapoval na mieste, ale s napätím sledoval všetko, čo učení muži hovorili.

Veľkonočné slávnosti trvali sedem dní. Keď sa skončili, tisíce a tisíce ľudí vyrazili z Jeruzalema domov. Jozef s Máriou a malým Ježišom sa pobrali tiež, no dav, tlačiaci sa von z mesta, ich

Dvanásťročný Ježiš v chráme

rozdělil. Jozef s Máriou sa o chvíľu zišli, no Ježiša nebolo.

„Synček, synček, kde si?“ volala Mária a od strachu nevládala odtrhnúť nohy od zeme.

Dav však nepostál. Ľudia sa hrnuli, strkali do vyľakanej Márie raz z jednej, raz z druhej strany.

„Upokoj sa,“ utešoval ju Jozef, „Ježiš je už zaiste kdesi vpredu.“

Potom ju chytil za ruku a začal sa predierať dopredu.

Zástup odchádzajúcich ľudí bol však nekončne dlhý. Trvalo takmer do večera, kým Jozef s Máriou došli na jeho začiatok. Malého Ježiša však nenašli.

„Čo teraz?“ pozrela Mária bezradne na Jozefa a do očí sa jej natisli slzy.

„Musíme sa vrátiť,“ povedal Jozef zamyslene.

Keďže sa však už stmilo, zostali na mieste. No celú noc nezažmurili oka, a len čo sa začalo brieždiť, vydali sa naspäť do Jeruzalema. Cestou sa znova pýtali, oslovovali vracajúcich sa ľudí, či nevideli zatúlaného chlapca, každý však len pokrútil hlavou. A márne sa spytovali aj v Jeruzaleme. Nikto ich chlapca nevidel, nikto

o ňom nepočul. Keď prehľadali celé mesto, napokon vošli do chrámu. Nazreli aj do miestnosti učeních mužov a od prekvapenia priam zamreli. Uprostred kňazov a učiteľov sedel ich syn a bez ostychu, ako rovný s rovným, im kládol otázky a počúval ich odpovede.

Mária po chvíľke premočila bázeň, vbehla do miestnosti a krčovito chytila Ježiša za ruky.

„Syn môj, čo si nám to vykonal?“ zaúpela. „Tvoj otec a ja sme ťa s úzkosťou hľadali.“

Chlapec sa na ňu začudovane pozrel a riekol:

„Prečo ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že budem v dome svojho otca?“

Jozef s Máriou týmto slovám nerozumeli, preto len zmätene pozreli na seba. Mária si ich však uložila hlboko do srdca.

Ježiš sa s chrámovými učiteľmi rozlúčil a vrátil sa s Máriou a Jozefom do Nazareta. Tam sa vzťahoval v múdrosti a bol milý Bohu aj ľuďom.

JAKUB na Slncovom bicykli

Poznáš rozprávku o Slncovom koni? Myslím, že sa na to vôbec nemusíš pýtať. Každý z vás už pozná príbeh o zázračnom koníkovi, ktorý svojím jasom rozsvietil tmavú krajinu. Takéhoto koníka u nás v redakcii nemáme. Máme v nej však Veľkú literárnu súťaž a máme už aj jej hlavného výhercu za šk. rok 1993/94. Stal sa ním Jakub Morávek zo 4. B triedy zo ZŠ na Rajčianskej ulici v Bratislave. Vyžrebovala ho šéfredaktorka vydavateľstva Mladé letá Magda Baloghová pod dohľadom šéfredaktora Slniečka Ondreja Sliackeho, riaditeľa Mladých liet Ing. Oldricha Poláka a redaktorky Ľubice Kepštovej. Z obrovskej kopy korešpondenčných lístkov, ktorých bolo takmer 10 000, ukázala ruka Štasteny práve na neho. Viete, ktorý spisovateľ mu priniesol šťastie? Vincent Šikula. A tak sme sa s Jakubom vybrali za vytúženým horským bicyklom. Nebolo ho treba dlho hľadať. Hneď nám padol do oka. A ako vidíte, bol naozaj krásny. Ale ešte krajšie boli Jakubove modré rozžiarené oči. Zdalo sa nám, že v tej chvíli uzel na okamih naozajstnú Slncovú krajinu. My mu ešte raz za všetkých slniečkárov blahoželáme a želáme mu veľa šťastných slnečných kilometrov na Slncovom tátošovi.

Z ostatných korešpondenčných lístkov sme vyžrebovali ešte päť slniečkárov, ktorí od nás dostanú knižku Slovenská jar. Sú to: K. Bernáthová z Bratislavy; S. Radošinská z Vrbového; L. Vysloužilová z Tvrdošína; M. Choma z Ban. Bystrice a Z. Ondrejková z Častkoviec.

Vítazom blahoželáme!

Samolepiace pohľadnice WIN

Zlosovanie z 1. 10. 1994

HORSKÝ BICYKEL VYHRAL: Tomáš Bublík z Veľkej Úpy.

Ďalšie hodnotné ceny získali: E. Moravčíková, Trebatice; M. Masár, Nové Mesto n/V.; T. Ovečka, Holíč; Ž. Čuperková, Bratislava; R. Žemla, Trnava; E. Mikulec, Stará Turá; H. Tokošová, Unín; Z. Mathéová, Bratislava; A. Fojtlinová, Radošovce; A. Štefániková, Stará Turá a M. Posová z Trnavy.

Do žrebovania boli zaradené len samolepiace kupóny z pohľadníc, zakúpených v papieriectve. Kupóny vystrihnuté zo Slniečka sú neplatné!

Odišla zakladateľka Mladých liet

Ešte ste, deti, neboli na svete, dokonca ani vaši rodičia, keď pani Lýdia Kyseľová zakladala dnešné vydavateľstvo Mladé letá. Vlastne premieňala svoj sen na skutočnosť, pretože vydávať krásnu knihu pre deti bola vskutku jej najskrytejšia túžba. Nespočetné hodiny svojho života venovala potom tomuto svojmu dieľu, zahrnula ho neuvieriteľnou starostlivosťou a hlavne celým svojim srdcom. Nikdy pritom nemyslela na seba, na osobný prospech, jej najväčšou odmenou bola radosť detí z peknej knižky.

Pani Lýdia Kyseľová prednedávnom od nás navždy odišla. Zanechala nám tu však krásnu detskú knižku, nezmazateľnú stopu svojho života.

(os)

Slniečk

Umelecký mesačník pre žiakov 1.–5. ročníka ZŠ. Vydávajú Mladé letá, s. p. Adresa redakcie: Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava. Telefón 36 45 67.

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**

Redaktorka **Ľubica Kepštová**

Grafická úprava **Viera Fabianová**

Jazyková redakcia Ján Kačala

Tlač Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky na predplácanie tlače prijíma Obchodné stredisko PNS v sídlach okresov a Regionálne stredisko PNS (Bratislava, Trnava, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad).

Objednávky na predplácanie Slniečka prijíma tiež firma ARES, Laskomerského 14, 831 03 Bratislava, t. č. 07/271 149.

Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, s. p., Prábnova 25, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku 5 SK, ročné predplatné 50 SK. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálka Vladimír Kompánek

Samolepiace pohľadnice

49 602

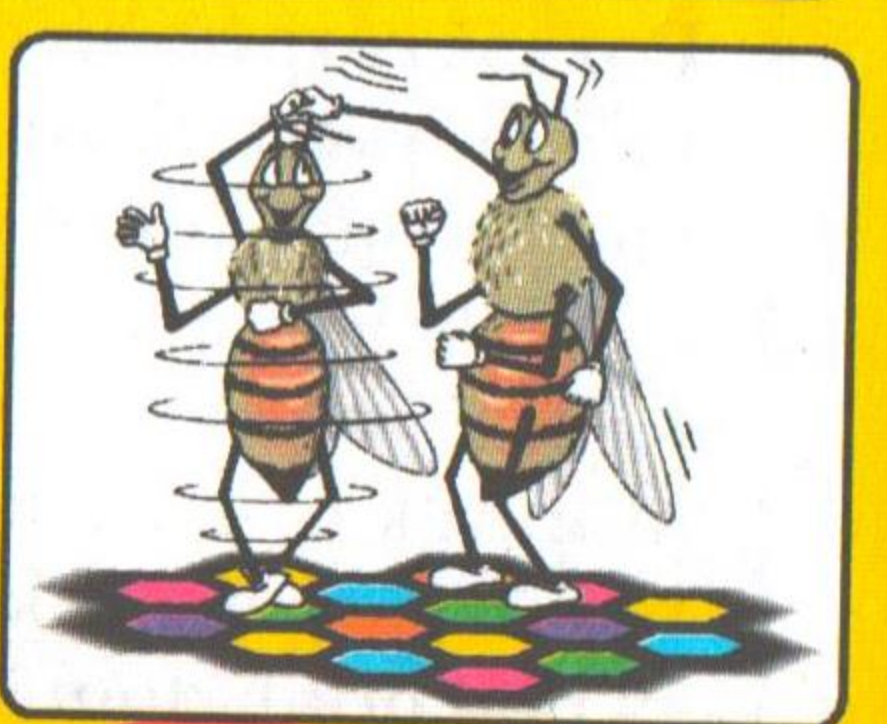
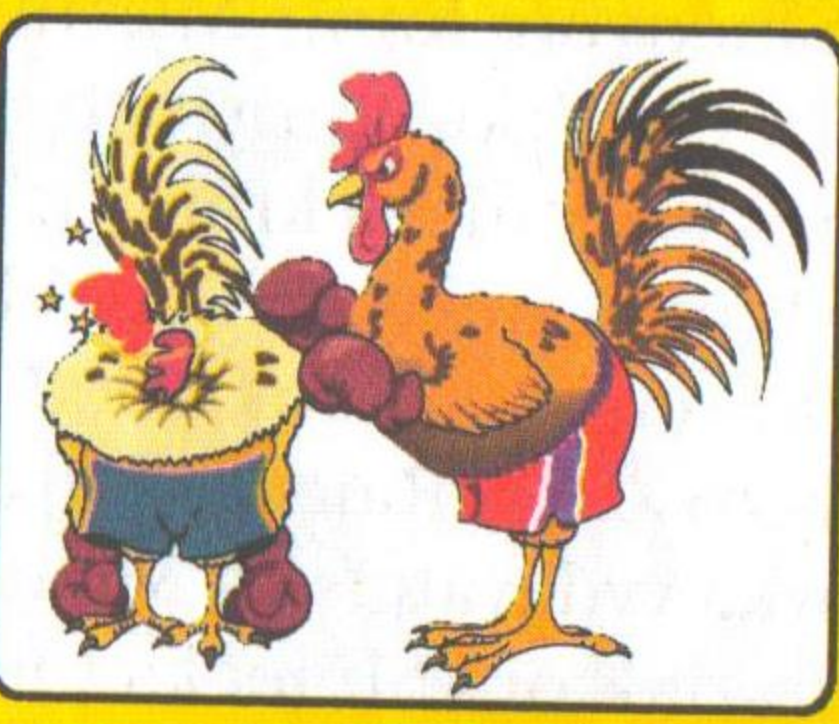
Kupujte vo Vašich
paplernictvách.

WIN Pohľadnica so samolepkami
Postkarte mit Aufklebern 054

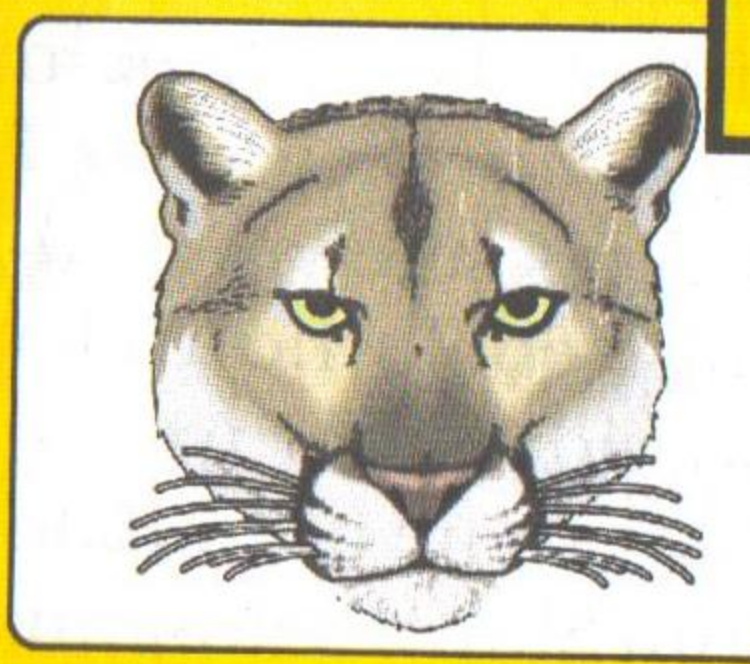
Táto jedinečná
pohľadnica, Vám dáva možnosť

až trojnásobného
využitia súčasne:

- poslať super pohľadnicu
s ktorou potešíte každého
- vyhrať hodnotné ceny pre deti
i dospelých
- či už Vy, alebo adresát získa
pekné samolepky

Zlosovateľný KUPÓN v.o.s.

Zlosovateľný KUPÓN Sieko v.o.s.

VIANOČNÉ
ZLOSOVANIE
O MOTOCYKEL
BABETTA

Zlosovateľný KUPÓN Sieko v.o.s.

Zlosovateľný KUPÓN Sieko v.o.s.

Zlosovateľný KUPÓN Sieko v.o.s.

Na výhercov čaká v každom zlosovaní
"HORSKÝ BICYKEL"
a 20 ďalších hodnotných cien.

Motocykel "BABETTA" venuje firma: **Sieko** v.o.s.

Zlosovanie prebehne vždy prvého v I. IV. VII.a X. mesiaci v rokoch 1994-95
VIANOČNÉ ZLOSOVANIE - 23. decembra 1994-95
(nevýlosované kupóny postupujú vždy do ďalšieho, vrátane Vianočného zlosovania)

Stačí zaslať 3 kupóny nalepené na korešpondenčnom lístku na adresu:

HAJO s.r.o. Jilemnického 726, 908 45 GBELY Tel./Fax.:0801/921 412

zasielajte kupóny z pohľadníc,
vystrihnuté zo SLNIEČKA sú neplatné.

NEVAHAJTE!
NEVAHAJTE!
NEVAHAJTE!
NEVAHAJTE!

